

Vlakem, autobusem i tramvají na jednu jízdenku

Od září se znovu zjednodušilo cestování hromadnou dopravou. Občané ji mohou jezdit s jedinou jízdenkou. Ta platí ve všech spojích objednávaných Olomouckým krajem, ale také městské hromadné dopravě v Olomouci, Prostějově, Přerově, Šumperku, Zábřehu a Hranicích.

K 1. září se do systému IDSOK integrovalo šest zbývajících železničních tratí číslo 270, 274, 280, 290, 300 a 330. „Na jednu jízdenku tak je možné cestovat všemi spěšnými a osobními vlaky, příměstskými autobusy, ale i MHD,“ vysvětluje hejtman Olomouckého kraje Jiří Rozbořil.

Jízdenky si cestující budou kupovat na obvyklých místech, tedy u řidičů autobusů, v pokladnách Českých drah i v informačních kancelářích dopravců.

„Naše práce se nyní dostává do další strategické fáze. Nadále pracujeme na rozšíření bezkontaktního odbavení, které se týká časových jízdenek a přiřazení takzvaných časových kupónů IDSOK na bankovní karty v co největším rozsahu. Prozatím tento způsob odbavení funguje v autobusech na Jese-

nicku a Prostějovsku, včetně zdejší MHD a snahou je co nejvíce více informovat cestující, že tento způsob placení je možné využít,“ sděluje ředitel Koordinátora Integrovaného dopravního systému Olomouckého kraje Jaroslav Tomík.

Tratě zařazené k 1. září 2016 do IDSOK:

270 Hoštejn – Zábřeh na Moravě – Olo-

mouc – Přerov – Hranice na Moravě – Polom
274 Litovel předměstí – Mladeč
280 Hranice na Moravě – Hustopeče nad
Bečvou
290 Olomouc – Uničov – Šumperk
300 Přerov – Chropyně – Nezamyslice
330 Přerov – Říkovice

Tisková zpráva, 19. 8. 2016

Informace volebním stranám, jejichž kandidátní listina byla zaregistrována o počtu a sídlech volebních okrsků v obci Malá Morava pro volby do Zastupitelstva Olomouckého kraje, konané ve dnech 7. a 8. října 2016

V souladu s ustanovením § 15 písm. f) zákona č. 130/2000 Sb., o volbách do zastupitelstev krajů a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, informuji, že volby do Zastupitelstva Olomouckého kraje, které se konají ve dnech 7. a 8. října 2016, se v rámci volebního obvodu obce Malá Morava uskuteční ve 4 okrscích, jejichž sídly jsou:

- 1 Knihovna, Malá Morava čp. 92
- 2 Obecní úřad Malá Morava, Vysoký Potok čp. 2
- 3 Radnice, Podlesí čp. 135
- 4 Pension Sport Vojtiškov čp. 78

Antonín Marinov,
starosta obce Malá Morava

Také na letošních Malomoravských slavnostech si užily zábavu i děti. Malou fotoreportáž ze slavností, konaných 13. srpna na fotbalovém hřišti v Podlesí, najdete uvnitř Devítky.

Črty z moravských dějin

Od 1968 po současnost

Za pražského jara v roce 1968 byl z iniciativy poslanců Jihomoravského kraje a nově založené Společnosti pro Moravu a Slezsko podán „Návrh na státoprávní a územní uspořádání Československé republiky“, která se měla stát trojdílnou federací tří rovnoprávných státoprávních subjektů Čech, Moravy se Slezskem a Slovenska. Návrh však přijat nebyl a stát byl uspořádán federativně na národnostním principu dvou hlavních náro-

dů Čechů a Slováků. Parlamentem České socialistické republiky se stala Česká národní rada, již tvořili poslanci z Čech, Moravy i Slezska.

Federální shromáždění dne 9. května 1990 přijalo usnesení, které odsoudilo zrušení Země Moravskoslezské a vyslovilo v něm pevné přesvědčení, že „nové ústavní uspořádání republiky, které vzejde z jednání svobodně zvolených zákonodárných sborů, tuto nespravedlnost napraví“. Poslanci moravských politických stran zvolení v prvních svobodných volbách předložili návrh zákona na obnovení zemského zřízení. Předsednictvo ČNR, kde mělo převahu Občanské fórum, jej však ve výběrech zamítlo. Zejména počátkem 90. let pak proběhly ještě další snahy o obnovu Moravy jako autonomní země, ty však vyšly naprázdno. Na počátku roku 1992 předložila vláda Petra Pitharta (KDU-ČSL) návrh na zemské uspořádání a jak říká politik po letech: *Zklamal mě rozpad společného státu, zklamala mě prosazená podoba územně správního uspořádání.*

Moje vláda předložila na jaře 1992 návrh na zemské zřízení se zachováním bývalých okresů, který se ani neprojednával, ale jen proto, že se blížil rozpad federace a byly obavy z „nového dualismu“. Československo k 31. prosinci 1992 skutečně zaniklo a roku 1997 došlo k zatím poslední úpravě československé státní hranice, čímž se některé moravské pozemky včetně osady U Sabotů staly součástí Slovenska.

1. ledna 2000 vstoupil v platnost zákon, který vytvořil na území České republiky 14 krajů (územních samosprávných korporací), jež opět nerespektují historické zemské hranice.

Osada U Sobotů

Osada Šance (též Na Šancích, dříve U Sabotů, dříve slovensky Sabotovci) je částí obce Vrbovce ve slovenském okrese Myjava. Je položena v pohoří Bílé Karpaty v údolí řeky Teplice. Je umístěna na křižovatce silnic druhé třídy číslo 499 a 500, nachází se zde železniční stanice Vrbovce.

Ač nyní náleží osada ke Slovensku, historicky náležela k Moravě a až do 24. července 1997 náležela k moravské obci Javorník. V osadě se konalo referendum, v němž většina obyvatel vyslovila přání patřit ke Slovensku. Poté byla 25. července 1997 spolu s některými dalšími pozemky v Česku připojena ke Slovensku na základě mezistátní smlouvy výměnou za slovenskou část osady Sidonie a některé další slovenské pozemky, což vyvolalo svého času značné politické kontroverze a proti připojení ke Slovensku se stavěla i část obyvatel osady U Sabotů. V září 1998 byla osada U Sabotů přejmenovaná na současný název Šance. Nová státní hranice zde tvoří klín směřující po horském sedle dovnitř území České republiky. U špičky klínu se v sedle nachází železniční stanice Vrbovce, vzdálená od vlastních Vrbovců asi 4,5 km.

Sedlem u osady prochází slovenská silnice II/500 od Senice a Vrbovců, na kterou navazuje česká silnice I/71 do Javorníku. Poblíž osady se k silnici II/500 připojuje slovenská silnice II/499 z Myjavy. Z Myjavy do Javorníku prochází též železniční trať, na území České republiky pod číslem 343. Kolem železniční stanice Vrbovce vedou dvě značené turistické trasy, modrá a červená; obě přecházejí z České republiky na Slovensko.

Vojtiškovská karotková limonáda

Ingredience: 750 ml ananasového džusu, 190 ml vymačkané citronové šťávy, led, skrojky citronu k podávání, 450 g, mrkve.

Do středně velkého hrnce dejte mrkev, zalijte ji 500 ml vody, přiveďte k varu, plamen snižte a přiklopte vařte 30 minut. Scedte, mrkev nechte zcela zchladnout a teprve pak rozmixujte dohladka. K mrkvi přidejte 250 ml ananasového džusu a opět chvíli mixujte, abyste získali hladkou směs. Pak přendejte do větší nádoby, přilijte zbývající ananasový džus i citronovou šťávu a přiklopte chladte 2–24 hodin. Před podáváním naředte 250–500 ml vody. Podávejte s kostkami ledu a skrojky citronu.

**INTEGROVANÝ
DOPRAVNÍ SYSTÉM
OLOMOUCKÉHO KRAJE**

Pohodlně s jízdenkou IDSOK

Jízdenka IDSOK od září zjednoduší vaše cestování

Řekněte si o jízdenku IDSOK pro snadnější cestování veřejnou dopravou.

✓ **Pro Olomoucký kraj stačí jedna jízdenka IDSOK**
Platí ve všech spojích objednávaných Olomouckým krajem.

✓ **S časovou jízdenkou IDSOK ušetříte**
Vyplatí se ještě víc, pokud cestujete pravidelně, dojíždíte do práce nebo do školy.

✓ **Ujel vám autobus? Nezoufejte a jed'te klidně vlakem**
S jízdenkou IDSOK můžete jet osobním i spěšným vlakem, autobusem a také městskou hromadnou dopravou v Olomouci, Prostějově, Přerově, Šumperku, Zábřehu a Hranicích.

✓ **Máte jízdenku IDSOK?**
Nemusíte přemýšlet, čím pojedete.

Jízdenka IDSOK – vaše cesta k pohodlnějšímu cestování

Jízdenky IDSOK zakoupíte na obvyklých místech
(pokladny Českých drah, u řidičů autobusů a v informačních kancelářích dopravců).

www.idsok.cz

Květen 1945 a obec Malá Morava

„První, kdo vstoupili na půdu tohoto kraje z české strany, byly skupiny partyzánů, kteří šli směrem od Hanušovic. Bylo jich asi sto. Dlouho se však v obci nezdrželi, protože vesnice byla celkem klidná, obyvatelé rozprchlí v lesích se vraceli zpátky, když viděli, že jim nehrozí nebezpečí a nikdo jim neublíží.“

Kolem 20. května přijela do vesnice Rudá armáda a zdržela se asi čtrnáct dnů. Byla přivítaná několika antifašisty. Oni a starosta obce farář Barusche jednali s veliteli Rudé armády a snažili se pak plnit všechny rozkazy: usměrňovat obyvatelstvo a působit, aby vytřvalo v práci na svých místech, pokud neprijdou čeští osídlenci a neujmou se hospodářství jako správci konfiskátů.

Za čtrnáct dnů Rudá armáda odešla a zanechala ve vesnici jen malé hlídky, které tam setrvaly do doby, než přišla naše finanční stráž, která pak dbala o to, aby život vesnice šel zákonnou, správnou cestou. Obecní úřad byl převzat koncem května komisařem Sedláčkem, který společně s tajemníkem Svobodou začal úřadovat, kontrolovat dodávky rolníků, vést obecní administrativu a přidělovat zemědělské usedlosti, zavádět české úřadování a český život na vesnici.“

Tolik hovoří zápis z obecní kroniky. Nyní několik faktických poznámek k tomu.

V obci nebyli skoro žádní muži. Většina padla na frontě, nebo byla v zajetí neznámo kde. V květnu 1945 zde žili jen staří lidé, invalidé, ženy a děti. Všichni byli „právně“ občany Německa již od roku 1938. Všichni byli seznámeni již veliteli od místní jednotky Rudé armády, že budou na základě rozhodnutí Postupimské konference odsunuti do Německa. Výjimka od odsunu byla ihned stanovena pro antifašisty a nepostradatelné dělníky a jejich rodiny. Což v podmínkách Malé Moravy bylo jen několik rodin. Museli ale požádat o dodatečné přiznání československého občanství. To však neudělal skoro nikdo. Všichni chtěli odjet odsud. Přeci jen několik rodin muselo zůstat, jednalo se o pracovníky v lesním hospodářství. Ti pak buď zůstali, nebo odešli později, po dosídlení obce českým obyvatelstvem.

V té době se ještě udály dvě věci, stojící za vzpomínku.

První byla, že došlo k obrovskému soustředění vojska Rudé armády v prostoru celého údolí od Králík po Štítý. Byly to vojenské jednotky, které se odpoutaly již mírové z dotykové čáry s armádou USA a připravovaly se na odsun domů – případně na nasazení na východní frontě proti Japonsku. Ta jednotka, co byla usídlena na Malé Moravě, k nim patřila také. Podle očitého svědectví mého již nežijícího příbuzného se nedalo vlastně vůbec ze Štítů do Králík dostat. Jedinou možností byl vlak, který nechávali Rusové projíždět. Silnice, veškeré cesty a pole byly tehdy naprosto ucpány vojskem. Na vojácích bylo jasné vidět, jakou mají radost, že válku přežili a navíc, že se vrací domů.

Druhou událostí té doby byl zvláštní přesun obrovského stáda hovězího dobytka. Bylo hnáno od Červeného Potoka, přes Malou Moravu, pak přes Vysoký Potok až do Křivé Vody. Stádo bylo obrovské, a tak pomalu postupovalo spíše po polích než cestách. Na cestách a mostech se jeho přesun zpomaloval a na noc se vždy zastavil úplně.

Pole, přes která bylo toto obrovské stádo hnáno, byla naprosto zničena. Občané – tehdy ještě Němci – se obávali, že jim bude také zabavován jejich hovězí dobytek. Ale to se nestalo. Nikomu nebyla v obci Malá Morava a v okolních obcích sebrána ani jedna kráva. Stádo hnali ruští vojáci. Nikomu z místních nevěřili a nechtěli ani, aby se k němu někdo z místních přiblížil. Jen navečer sehnali všechny ženské jednou z Malé Moravy a jednou z Křivé vody, Vlaského a Podlesí, aby podojily krávy, co měly mléko. To mléko Rusové nechtěli, a tak zůstalo mezi lidmi v uvedených obcích. Stádo pak dohnali kolem Počátků přes les (po lesní silnici) do Raškova. Jak se jim to povedlo, nikdo neví, ale ještě týden po jejich odchodu se v lesích nad Křivou Vodou a Podlím (tehdy Krumparkami) objevovaly zatoulané kusy, které si pak místní odvedli domů. Všichni měli strach, že je budou Rusové dohledávat. To se ale nekonalo. V Raškově pak sehnali Rusové místní výrostky – spíše kluky co chodili ještě do české školy, stádo jim předali, jak bylo, bez počítání, a nařídili jim, že ho musí dohnat až na nádraží v Šumperku, čili přes Bohdík a Temenici. Kluci měli strašný strach, jednak že to stádo nemají šanci uhlídat, a navíc, že se jim některé kusy zatoulají, nebo jim budou ukradeny a oni pak budou ruskou vojenskou správou nějak šikanováni.

Nestalo se tak, stádo na nádraží v Šumperku dohnali. Sice se jim dvakrát rozprchlo, dokonce jednou to bylo v ulicích Šumperka, ale oddychli si, když si zase jiní Rusové stádo převzali a hned je vagonovali a odváželi ze Šumperka pryč. Tuto akci se stádem mi popisoval tchán a navíc nezávisle na něm ještě jeden z těch chlapců z Raškova, co jej

hnal (později pracoval jako lékař v šumperské nemocnici).

Ještě malé dopřesnění významu slova, nebo spíše výrazu z kroniky, „čeští partyzáni“, co přišli do Malé Moravy z Hanušovic.

Nebyly to žádní partyzáni, ale ani tzv. „Rudé gardy“, co terorizovaly německé obyvatelstvo. Byli to zmobilizovaní čeští dělníci, co byli jednak pracovní nasazení v podnicích v Šumperku a okolí (za války součástí Říše), případně co do Šumperka byli totálně nasazení odjinud v rámci zajištění chodu místního válečného hospodářství. Ruským jednotkám se viditelně již nedostávalo vlastních vojáků, a tak „vyráběli“ vojenské jednotky na pochodu. Takto vytvořili také tyto jednotky. Byli to vojáci-nevojáci, sice dobře vyzbrojení, ale špatně vojensky oblečení, případně byli jen v civilních šatech. Jen pásky na rukávech je odlišovaly od civilních osob. A zbraně. Byli ruskými veliteli posíláni na méně důležité směry, spíše jen převzít skutečnou moc. Proto se také v Malé Moravě nezdrželi a pochodovali dále. Tchán byl takto také, jako nevoják, odveden ihned po příchodu Rusů do Šumperka, ale měl štěstí. Jeho jednotku si vzala tzv. rychlá obrněná jednotka jako péchohu a prakticky na tanku s Rusy dojel až do Prahy. Jelo se již ze Šumperka, a to bez zastavení. Po dojetí do Prahy byli všichni demobilizováni s tím, že mají vyčkat příkazu vojenské správy, která určí, co s nimi bude dále.

Je zajímavé, že o těchto událostech nikdy nikdo nikde ani nevzpomenul, ale ani nepsal do kronik. Zaručit to ale nemohu, myslím to psaní-nepsaní.

Ludvík Vrána

Snímek z letošního ukončení prázdnin v Podlesí. Děti přinesly 40 kg sběrového papíru, jedna malá sběračka dokonce úhledně zabalený balíček se starými jízdenkami. Starý papír jistě brzy najde nového využití. Dětem moc děkujeme.

Foto Kamila Tóthová

VELKOOBJEMOVÉ ODPADY Z DOMÁCNOSTÍ ŘÍJEN 2016

K jejich odložení využijte přistavených velkoobjemových kontejnerů.

Tyto kontejnery budou přistaveny následovně:

14. 10. Malá Morava, u pomníku od 10:00 do 18:00 nebo do naplnění.
15. 10. Sklené, autobusová zastávka od 10:00 do 15:00 nebo do naplnění
16. 10. Vysoký Potok, u obecního úřadu od 10:00 do 15:00 nebo do naplnění
17. 10. Vysoký Potok, u bytověk od 10:00 do 18:00 nebo do naplnění
18. 10. Podlesí, u radnice od 10:00 do 18:00 nebo do naplnění
19. 10. Křivá Voda, u č.p. 2 (pův. pí Fousková) od 10:00 do 18:00 nebo do naplnění
20. 10. Vojtěškov, horní parkoviště od 10:00 do 18:00 nebo do naplnění
21. 10. Vojtěškov, u bytověk od 10:00 do 18:00 nebo do naplnění
22. 10. Vysoká, parkoviště od 10:00 do 15:00 nebo do naplnění
23. 10. Vlaské, u dílen od 10:00 do 15:00 nebo do naplnění
24. 10. Zlatý Potok, autobusová zastávka od 10:00 do 18:00 nebo do naplnění

Do těchto kontejnerů patří:

- **starý nábytek** – např.: křesla, židle, skříně, válečky
- **podlahové krytiny** – např.: koberec, linolea
- **sanitární keramika** – např.: umyvadla, toalety
- **nekompletní elektrozařízení** – rozebrané lednice, televize a zbytky elektrozařízení

Do velkoobjemových kontejnerů nelze ukládat zeminy a sutě.

Upozorňujeme občany, aby odpad odkládali pouze v uvedených termínech do přistavených kontejnerů a nevytvářeli skládky na stanovištích. V opačném případě bude toto považováno za černou skládku. Fyzické osoby, která bude při vytváření černé skládky přistižena nebo jí bude vytvoření skládky prokázáno, hrozí pokuta ve správním řízení až 10 000 korun.

NEBEZPEČNÉ ODPADY Z DOMÁCNOSTÍ KOVOVÉ ODPADY Z DOMÁCNOSTÍ ŘÍJEN 2016

K jejich odložení využijte mobilního sběru nebezpečných odpadů a kovových odpadů. Sběr nebezpečných a kovových odpadů se uskuteční dne

22. 10. 2016

Odpady umístíte na okraji vozovky nejpozději do 7:00 hodin, později nebudou odvezeny. **Odvoz z ostatních míst je možný pouze po předchozí dohodě s Obecním úřadem Malá Morava.**

Bude zastavovat na těchto místech: **Sklené** (komunikace kolem kapličky, parkoviště, točna autobusu), **Malá Morava** (kanceláře Farmy Morava, u bytověk, u pohostinství) **Zlatý Potok** (zastávka autobusu, bývalá škola), **Vysoký Potok** (obecní úřad, bytovky), **Podlesí** (u hřiště, u radnice), **Křivá Voda** (u domu č.p. 2 - pův. pí Fousková, **Vojtěškov** (u okálů, u bytověk, horní parkoviště), **Vysoká** (parkoviště), **Vlaské** (u domu č.p. 48 - pův. pí Unzeitigová, u dílen, u domu č.p. 4 - pův. pí Wojeschová).

V rámci mobilního sběru nebezpečných odpadů můžete odevzdat tyto druhy odpadů:

Znečištěné obaly od barev, ředidel, olejů, čistících prostředků atd.

Sorbenty, hadry od oleje, olejové filtry atd.

Upotřebené oleje: motorové, převodové a hydraulické oleje, brzdové kapaliny

Pesticidy, herbicidy: nepotřebované prostředky k hubení hmyzu a ochraně rostlin

Spotřební chemikálie: nespotřebované kyseliny, louhy, fotochemikálie, čistící prostředky

Pneumatiky bez disků

Použitá (nerozmontovaná) elektrozařízení: ledničky, mrazničky, pračky, televize, rádia, počítače, mikrovlnky, videa apod.

Baterie a monočlánky.

Akumulátory z osobních aut a motocyklů

Zářivky a výbojky

Léky – léky nevyužívané nebo s prošlou zárukou

V rámci mobilního sběru kovových odpadů můžete odevzdat tyto druhy odpadů:

Plechovky a konzervy od potravin, plechovky od nápojů, kovové zátky od piva a limonád, alobal, víčka od jogurtů, tuby, kovové nástroje, šrouby, hřebíky, kovové nádoby a ostatní drobný kovový odpad z domácnosti

Informace, dotazy, připomínky:

Obecní úřad Malá Morava (tel: 583 240 161, www.obecmalamorava.cz)

www.jaktridit.cz – informace o třídění a recyklaci odpadů.

Sběr odpadu je určen pouze pro občany, není určen pro podnikající fyzické a právnické osoby.

Žádáme občany, aby zde neodkládali jiný než uvedený odpad. V opačném případě bude toto považováno za vytváření černé skládky. Fyzické osoby, která bude při vytváření černé skládky přistižena nebo jí bude vytvoření skládky prokázáno, hrozí pokuta ve správním řízení až 10 000 korun.

Pověst o králi Ječmínkovi

Pokud zadáte na Internetu na Wikipedii heslo „Král Ječmínek“, dočkáte se, mimo jiné, následující informace: „Král Ječmínek je podle pověsti **moravský** král. Svůj domov měl v Chropyni a je ochráncem **českých** sladovníků.“

Velký ilustrovaný slovník naučný, svazek X (1931) uvádí: „Ječmínek – bájeslovná postava, moravský král. Nazván byl Ječmínkem proto, že jej matka, zapuzená ukrutným manželem, porodila v ječmenovém poli.“

Stručný obsah pověsti: V Chropyni žil bohatý a udatný rytíř, kterého si ostatní moravští páni zvolili za svého markraběte. Do té doby skromný rytíř se však změnil v pyšného, hrubého a hamižného panovníka. Jeho manželka mu změnu v chování vyčítala tak dlouho, až ji rozčilený markrabě nechal vyhnat z chropýnského zámku. Byla těhotná. Skryla se před rozzlobeným manželem v poli ječmene a porodila chlapce. Soucitní lidé ji vzali k sobě a novorozeně pojmenovali Ječmínkem. Po čase si markrabě uvědomil svoji chybu. Nechal manželku hledat, ale nenašel. Výčitky ho dohnaly k sebevraždě. Ječmínek vyrůstal

v utajení, vstřebával moudrost, časem získal i nadpřirozené schopnosti a využíval je k pomoci utlačovaným. Lid věří, že Ječmínek se znova objeví ve chvíli, kdy jeho Morava, které je dědicem, bude ohrožena nejvíce.

Pověst byla několikrát v průběhu dlouhých staletí literárně zpracována. Téma je jistě velmi přitažlivé. Původně byla označována jako prastará křesťanská pověst, dokladující vítězství dobra a mírnosti nad pýchou a zlem. V dobách tzv. josefinských reforem ke konci 18. století byl s Ječmínkem ztotožňován habsburský panovník Josef II., kdy lid věřil v lepší sociální poměry na Moravě.

V dobách socialismu byla pověst předkládána jako důkaz živé útěchy utiskovaných pracujících ve spravedlivější společenský řád. Pro naše předky se stal z Ječmínka „věčný král Moravy“, od něhož Moravané očekávají pomoc ve chvíli, kdy bude jejich zemi nejhůře.

Není spolehlivě známo, kdy a kde pověst vznikla. Postavy královského otce a syna, které by odpovídaly obsahu pověsti, nejsou v průběhu moravské historie dohle-

dány. Literární badatelé uvádí více možných reálných pramenů vzniku pověsti.

Podle jedné z verzí je pověst ohlaselem z nejasného období, následujícího po avarsko – moravských válkách, za Mojmir II. Současná obecně přijímaná oficiální tvrzení, že Velká Morava byla Avary vyvrácena ze svých kořenů, není zřejmě pravdivá. Morava už nemohla být sice považována za středověkou velmoc, neměla ústřední vládu, neměla společného panovníka. Je však zdokumentováno, že na moravském území souběžně přezívala na Avarech více nebo méně závislá území pod vládou místní moravské šlechty. Pověst o Ječmínkovi může být odezvou na existenci těchto drobných panství a na snahu moravské nobility sjednotit se pod jedním panovníkem.

Další verze vzniku pověsti je datována do období 15. století, kdy chropýnské panství získal šlechtický rod Ludaniců. Tento rod pocházel z Uher a byl spřízněn s rodem Arpádovců. Arpádovci byli první dynastií uherských panovníků, kteří vládli od počátků uherského státu v devátém století až do roku 1301. Prvním v řadě těchto panovníků byl Arpád (zemřel roku 907), který odvozoval svůj původ od vůdce hunských kmenů Attily. Prvním křesťanem v rodě se stal Arpádovec Gejza (972 až 997). A slovo „arpá“ v maďarštině znamená „ječmen“. Zakladatel dynastie Arpád se prý v ječmenovém poli své matce narodil.

V novější době zpracoval pověst o králi Ječmínkovi novinář, básník, spisovatel, vydavatel a sběratel pověstí Antonín Otáhal Plešovský (1864–1911), rodák z Plešovice u Kroměříže (pověst vydal roku 1890). Snad nejznámější verze pověsti však pochází z dílny Aloise Jirásky, který do svého díla „Staré pověsti české“, vydaného v roce 1894, převzal od A. Plešovského předmětnou moravskou pověst, kterou ovšem barvitě rozvedl a upravil tak, aby odpovídala čtenářským požadavkům jeho doby.

Milan Trnka

Kohoutek – kohout

Malý fejeton

Slovo „kohoutek“, nebo jeho variantu „kohout“, každý dobře zná. Jednak je to samec od domácího kura (slepice), jednak je to samec od lesních a polních hrabavých ptáků. Ale také všichni dobře známe kohoutek, kterým pouštíme vodu u umyvadla, případně vany, v koupelně. Ale také je to ovládací ventil u baterie nad umývací mísou v kuchyni, případně u dřezu na nádobí. Ale jsou i kohoutky na ovládání přítoku vody k napájení ve chlévě, nebo na dvoře, případně na zalévání na zahrádce.

Jsou to i kohoutky, kde bychom je ani nečekali, ale jsou. Třeba kohoutek na střeše, jako ozdoba - ochrana proti blesku a ohni. Spíše je to pověra, ale hezky to s ním na střeše vypadá. O rozmanitých koutech v rozvodech vody, plynu a jiných produktovodech (třeba ropovodech) a tekutých a těkavých látek zde raději ani psát nebudu.

Pak ale máme i kohout z jiného ranku. Třeba kohout z vlasů na hlavě malého dítěte nebo na hlavě dospívající mládeže, která si jej, aby na sebe více upozornila, ještě navíc barví různými výraznými barvami.

Také jsme měli v minulosti dva výrazné herce Kohouty. Oba dva hráli krásně, i když každý tak trochu něco jiného. Jeden více hrával v Národním divadle (ale i ve filmu), druhý zase více ve filmu (ale i na divadle) a hlavně komické role. Oba dva byli mezi lidmi velmi populární. Ale již nežijí, a tak nám jako vzpomínka na ně zůstávají jen staré filmy a televizní inscenace, kde hráli.

Pak je ještě jeden známý pan Kohout, ale to je kriminálník všeho druhu, který se rád ukazuje na veřejnosti a má radost, když se o něj zajímají naše sdělovací prostředky. Chci jen připomenout, že se mimo jiné zvýraznil tím, že se třeba vydával za poradce ministra zahraničních věcí a tím pádem na

jeho účet (na účet ministerstva zahraničních věcí – čili nás všech) zvesela procestoval letecky celou zeměkouli. No, úspěšný to hoch, i když spíše v negativním světle.

Zbývají nám kohouty a kohoutky, které jsou spíše jen fiktivní, i když je v řeči mnoho lidí rádo používá. Obyčejně je to v souvislosti s něčím, co je třeba „otevřít“, nebo „zavřít“. Třeba přísun peněz z dotací, přísun peněz na něco, nebo na nějakou činnost a podobně.

Já ovšem mám nejraději ten kohoutek u vodovodu, již méně u plynu a ještě méně u čerpadla s benzínem. Ale to vše je spíše věc názoru.

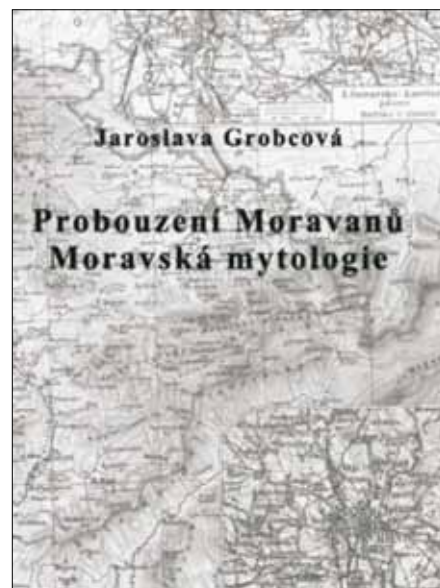
Ludvík Vrána

Vychází kniha Jaroslavy Grobcové

Po pádu Velké Moravy byly písemnosti země Moravy spáleny a její dějiny jsou od té doby zamlčovány a falšovány. Je to zázrak, že neshořela v ohních katolické církve také kniha vysokého církevního hodnostáře Mauro Orbiniho: Historiografie - původ názvu, slávy a rozšíření národa slovanského z roku 1601. Máme možnost ji dnes číst a vyvrátit smyšlenky germánských a posléze i českých historiků, násilně měnících dějiny moravského národa.

Být Slovany neznamená jen příslušnost k určité lidské rase, etniku, či národu, vymezenému společným druhem jazyka. Slovanství je pojem, který přesahuje všechna tato dělení a odkazuje nás na původní zdroj stvoření, při kterém byl lid vybaven všemi potřebnými schopnostmi pro důstojný a svobodně tvořivý způsob života všeho lidu v souladu a jednotě se zákony přírody a vesmíru. Dnes slovanství znamená návrat k původnímu zdroji, návrat k božskému projektu života lidu na naší planetě Zemi.

Objednávky zasílejte na mail: jaru.grobcova@seznam.cz nebo na telefon 739 063 174.

Peníze – Jaká je a byla hodnota stokoruny?

Za sto korun se dnes dá koupit zhruba pět obyčejných chlebů nebo tři čtvrtky másla, či devět pív (v hospodě tak čtyři). V kadeřnictví to bude stačit tak na objetí hlavy strojkem. Průměrný Čech si loni stovku vydělal přibližně za čtyřicet minut. Jak to ale bylo v nedávné minulosti nebo ještě dál - před sto lety?

Začneme ve dvacátých a třicátých letech minulého století

Tehdy na jednu stokorunu pracovali lidé nesrovnatelně dle. Třeba radovi úředníci si vydělali v průměru maximálně sedm tisíc korun. Ne za měsíc, ale za celý rok. Nebylo tak výjimkou, že lidé na stovku pracovali několik dní. V té době brali víc peněz třeba zaměstnanci v chemickém průmyslu. Naopak v tom textilním to bylo o něco méně. Průměrná hodinová mzda se pohybovala kolem tří korun.

Jenže. Stokoruna tehdy stačila na týdenní nájemné nebo si třeba mohl úředník koupit jedny zbrusu nové boty. K holiči pak mohl jít tolikrát, že by mu vlasy ani nestihly dorůst – v podstatě každý den. Podobné je to u potravin. Namátkou třeba srovnání s už zmíněným chlebem. Teď za stovku koupíme asi pět chlebů, v roce 1929 to bylo víc než třicet bochníků.

Míříme do let padesátých

V padesátých letech se pak průměrná roční mzda

pohybovala okolo devíti tisíc korun. Měsíčně ale tehdy lidé odpracovali přes dvě stě hodin. Do práce

se totiž běžně chodilo i v sobotu. I tak na každou stokorunu v peněžence museli lidé strávit v práci asi 28 hodin.

Konec šedesátých

To na konci šedesátých let už to bylo zhruba o polovinu času méně. Stovka se dala v průměru vydělat za třináct hodin. Pořád se za ni dalo koupit víc než třicet bochníků chleba. Na jedny nové boty už to ale nestačilo. A jestliže ve třicátých letech stovka stačila na skoro sedmdesát půllitrů piva, v letech šedesátých už to bylo zhruba o deset pív méně.

Krátce před revolucí

Lidé na sto korun pracovali v průměru šest hodin. Ceny ale byly výrazně vyšší. Dalo se za ni pořídit jen asi dvacet chlebů a čtyřicet pív. A boty byly třikrát dražší než ve třicátých letech. Stovka nestačila ani na jednu z páru.

Na konci devadesátých let se příjmy zvedly

Na stokorunu se pracovalo hodinu a půl. Podstatně se ale zdražilo. Stovka vyšla na šest chlebů nebo čtrnáct pív. V obuvnictví byste ale už nepochodili. Na tkaničky by to ale určitě stačilo. Dobrá zpráva, že nejspis na několikery.

Zdroj: sazka.cz

Ranní mlha – ranní vstávání

Je brzké ráno. Venku je ještě tma a navíc mlha. Nikomu se nechce vstávat a mé osobě již vůbec ne. Zvoní budík. Je to naprosto trýznivý pocit jej slyšet. Již jsem se navíčil vstávat bez něj a hned jej zadusit – zamáčknout – aby nezazvonil.

Pak se jde do koupelny, následně na záchod. Někdo to má ráno seřizené naopak. Nejhorší je, když má někdo mlhu ještě navíc v hlavě. Bývá to obyčejně po nějaké zábavě, nebo jak se dnes s oblibou říká – po tahu. Ono to večer je paráda, ale to ráno. To je doslova hrůza. Nejlépe je skočit do studené vody ve vaně. Nebo dát si rovnou studenou sprchu. Někdo doporučuje sníst raději skle-

nici kyselých okurků, někdo doporučuje zase sníst česnekovou polévku, někdo naopak radí do práce ani nechodit a hodit se marod. Tak to je blbost, to poslední je prakticky nerealizovatelné.

Znám jednoho kamaráda, který hned jak vstane a stěží otevře oči, tak běží za vesnici do lesa, uběhne si několik kilometrů, pak se zastaví na místním koupališti a ještě skočí do vody a zaplave si. A to celoročně za každého počasí, jen když je v koupališti led, tak to plavání nedělá. Pak jde teprve domů a konečně se na sebe podívá do zrcadla. Uznává, že je blázen, jak mu říká jeho hodná manželka, ale je zdravý jako křemen a i když

je mu již 75 roků, tak byste to stáří na něm nepoznali. A ještě se s nadsázkou chlubí, že by stihl ještě nějakou mladou laň v letu. Tak to mu již nevěřím, stejně jako nevěřím různým pánům z uměleckých a podnikatelských kruhů, co jsou již hodně v letech a co se právě zrovna žení s mladými děvčaty a „mají“ s nimi malé děti. Spíše tomu rozumím jako jistému druhu sociální zabezpečení těchto dam. Je třeba do brát s humorem.

Ale vraťme se ke vstávání.

Po základních hygienických obřadech následuje již buď snídaně v letu doma, nebo v letu někde na cestě, nebo v pohodě v práci. Jsou ale i sportovci, kteří nesnídají, ale o to více pak v práci svačí. Ti si ovšem koledují o žaludeční vředy, což také není zrovna pohodlné a správné. A tak se držíme zásady, že snídaně je základ dne a má se jíst po ránu hodně, u oběda střídmo a u večere opravdu opatrně. Víme ale všichni, jak je to doopravdy. U mne také. Takže veškeré správné zásady ranního a celodenního stravování porušuji vlastně celý život. Což je špatně, ale je to fakt.

Takže, jak se rozkoukám a prohlédnu všechnu mlhu, tedy tu vlastní i tu venku, tak zase opět hrrr do práce a kolotoč všedního dne je tady.

Ludvík Vrána

Vážení občané,

jsem pyšný na naši obec a rád bych, aby měla své místo v Olomouckém kraji a nebyla jen místem někde na jeho okraji. K mému rozhodnutí kandidovat do krajských voleb přispěly články dopisovatele Devítky pana Ludvíka Vrány o tom, jaké postavení měla kdysi naše obec v šumperském okrese. Mojí prioritou je ekoturismus. Zasadím se o to, aby alespoň jednou týdně jezdil z Hanušovic spoj po jednadvacáté hodině, aby si tak děti mohly zajet do kina, vždy budu hájit zájmy naší obce a jejích občanů.

Proto volte kandidátku Moravanů a nezávislých, volte číslo 34.

Petr Mahel

„Létající klíště“ útočí v našich lesích

Ve skutečnosti to není klíště, ale kloš. Naštěstí nepřenáší nemoci, ale jeho kousnutí je velmi nepříjemné. A když si bolestivou a svědivou ranku rozškrábete, můžete si do rány zanést sekundární infekci. Nejvíce se objevují v srpnu a září.

Klošům, tak jako i jinému hmyzu, nahrává teplá zima, usnadňující zimování. V létě je pak naopak důležité občasně vlhko, které omezuje možnost vyschnutí (oboje nahrává i skutečným klíšťatům).

„Schopnost využívat různé hostitele je dalším aspektem, který zvyšuje početnost kloš. Nicméně ve hře musí být ještě další, pro nás zatím neznámé vlivy, které umožnily současné šíření a zvyšování početnosti,“ říká Jan Votýpka z Katedry parazitologie Přírodovědecké fakulty Univerzity Karlovy v Praze.

Neškrábat

Když už kloš kousne, je to velmi nepříjemné. Rána se pak může zanítit a otevřenou rankou může do našeho těla proniknout patogenní bakterie. Nejedná se však o cílený přenos, ale o sekundární infekci.

„Od svědivého pocitu částečně uleví antihistaminika a zklidňující látky. Postižené místo je také vhodné ošetřit jodisolem nebo jinou podobnou desinfekcí,“ radí parazitolog.

Zatím nikoho nenapadlo vyvinout speciální repelent proti klošům, protože existují

daleko důležitější a běžnější druhy hmyzu jako komáři, muchničky nebo tiplicí.

„Domovem kloše je pravděpodobně celá Asie a rovněž východní Evropa. Naše země se pravděpodobně vždy nacházela na západním okraji jeho rozšíření,“ popisuje Votýpka. „Častěji se začíná objevovat od poloviny devadesátých let a posledních deset let jeho početnost hodně vzrůstá,“ pokračuje.

Zatím nemá jméno

Kloš se obvykle označuje jako létající klíště, i když s tímto druhem nemá nic společného, anebo jako kloš silnochlupý. Na srstnaté lesní zvěři se pak nejčastěji nachází kloš jelení. Dospělí jedinci měří průměrně 3,5 milimetru, mají křídla, která po nalezení hostitele odpadnou.

„Chová se tak trochu jako veš, která zůstává u hostitele. Jakmile ho najde, odhodí svůj letový aparát, protože už ho nepotřebuje. Lidé mu říkají létající klíště, protože ho nelze zaplácnout jako mouchu nebo ováda, je tvrdé. Ostatně když mu spočítáte nožičky, tak vidíte, že jich má šest, kdežto klíště osm,“ vysvětluje Votýpka.

Podle něj se v lese často stane, že kloš přiletí na člověka, odhodí křídla, jenže zjistí, že člověk není optimální hostitel, takže se sune po těle nebo „cestuje“ ve vlasech či vousích. A nožičky má poseté malými drápkami, což je

pro kůži velmi nepříjemné. Někdy se může skutečně i stát, že začne sát, což je velmi bolestivé.

Marek Burza
ve spolupráci s Janem Votýpkou
hobby.idnes.cz
28. 8. 2016

Olšovská mrkvová omáčka s natí

Ingredience: 3 mrkve s natí bio, 3/4 hrníčku rýžové mouky, 1 ovesnou smetanu (může být i sojová), 1 citrón, 4 lžičce třtinového cukru, 1-2 lžičky himálajské soli, 1 lžička slunečnicového oleje, 1 lžička másla.

Mrkev očistíme a nakrájíme na malá kolečka. Nať přebereme a nasekáme nadrobno. V hrnci rozpustíme trochu másla s olejem, to je proto, aby se nám máslo nepřepalovalo. Vhodíme mrkev a za občasného míchání orestujeme. Mezitím si rýžovou mouku rozmícháme ve studené vodě. Jakmile nám mrkev začne pozvolna měnit barvu, přidáme cukr. Oheň stáhneme a necháme ho zkaramelizovat. Poté vlijeme vodu a mrkev povaríme doměkka. Nyní už jenom rozmixujeme ponorným mixérem dohladka a zahustíme záklehtkou. Dobře promícháme metličkou, aby se veškerá mouka důkladně rozpustila, a krátce povaríme. Na závěr zvlácníme smetanou, přidáme nať z mrkve a okyselíme citrónovou šťávou. V této fázi je důležité ochutnávat a doladit vše tak, jak nám chuťové buňky velí.

Dne 7. 10. 2016 bude
z technických důvodů
oddělení zaměstnanosti
a oddělení zdravotně
postižených
na Úřadu práce ČR
v Hanušovicích uzavřeno.

Naši jubilanti

V měsíci srpnu oslavili
65 let

pan Zdeněk PAVLŮ
80 let

paní Marie VOBŮŘILOVÁ
85 let

pan Otakar HECL

Všem našim jubilantům srdečně blahopřejeme.

Vzpomínka na letošní poutní mši ve Vojtěškově.

Foto Kamila Tóthová

Veselý Jarda

Kdysi dávno žil v hájovně pod lesem s rodiči na Zlatém Potoku chlapec a později již jinoch, který se jmenoval Jarda. Měl vzácnou povahu. Uměl všude vnášet svou přítomností veselí a dobrou náladu. Jednak již od mala ve škole býval samý šprým a samá legrace, mezi dětmi ve Zlatém Potoku, ale později i všude kam přišel v okolních vsích. Vždy bylo kolem něj plno smíchu, výskotu a radostného povyražení. Nikdo nevěděl, jak to dělal, ale vždy uměl vystihnout každou situaci a vždy ji uměl ve veselé povyražení obrátit. Také znal nepřeberné množství vtipů a legraci si dovedl udělat ze všeho a na všechny způsoby.

Hlavně ale také ze sebe. Nikoho neurážel, a proto byl vždy středem pozornosti, ať byl, kde byl. Lidé jej všude na Malé Moravě a v okolních obcích měli rádi. Místní hospodští jej zvali na každou zábavu, kterou pořádali, aby bylo, jak se říká, hned od začátku veselo.

Celé dny pomáhal s prací tátovi v lese a mámě doma na hájovně v hospodářství. Žádného dalšího sourozence neměl. Proto byl vždy rád, když mohl vyrazit ve svém volnu mezi lidi. Táta z něj chtěl mít mladého hajného, a tak jej již od mlada zasvěcoval do své profese. Poznávat les. Poznávat vše co v něm žije, co v něm roste. Užitečné i neužitečné. Také i tomu, co lesu a životu v něm škodí. To musí každý lesník velmi dobře znát.

Jednou poslal táta Jardu za panem farářem do Malé Moravy, aby mu přinesl maso z divočiny. Pan farář to měl s ním domluveno s tím, že za ním přijede důležitá návštěva z daleka a chce se, tak trochu, před ní pochlubit, jak jeho paní kuchařka umí divočinu udělat. Byl podzim a táta jako z udělání zastřelil jednoho vidlaka, jelena s nevyvinutými parohy, co se bere jako škodná, a mohl si jej nechat pro svou potřebu. Lesní vrchnost mu jej nechala jako odměnu za celoroční práci.

Jarda svůj úkol splnil. Pan farář byl spokojený a maso samozřejmě také ihned zaplatil. Jak šel Jarda domů do Zlatého Potoka, tak si říkal, že by nebylo na škodu se zastavit v hospodě u přejezdu. Trochu si odpočinout, uhasit žízeň a hlavně dozvědět se, co je nového ve světě, což obvykle donesl nějaký kolemjedenoucí forman. Bylo již pozdě, venku se již dělala tma. To ale Jarduji vůbec nevadilo. Byl již od mladí zvyklý chodit potmě, a jak říkával jeho táta, uměl si vzít oči do hrsti.

Ale u hospody si všiml, že někdo sedí na schůdkách venku a tiše pláče. Bylo mu to podivné. A jak přišel blíž k plačícímu člověku, tak zjistil, že jde o jeho známého z Vysokého Potoka. Ihned se ho zeptal, co se mu přihodilo smutného, že tak usedavě pláče. A on mu vše po pravdě vypověděl.

Šel prý s penězi k sousedovi. Byla to vrácená půjčka od jeho táty sedláka. Tehdy si totiž lidé, kteří si důvěřovali, také půjčovali peníze, když přišla nějaká neodkladná platba a musela se hned zaplatit. Nikdo nechtěl chodit k lichváři. Byly to takové sousedské půjčky, což znamenalo, že byly i bezúročné. Vše ve stylu - dnes pomůžu já tobě a zítra pomůžeš zase ty mně.

Ale zastavil se jak z udělání v této hospodě a bylo zle. V hospodě byl jeden vychytralý darebák karbaník, co okrádal místní lidi stylem, že je zval na partičku karet a potom je obehral o všechno, i o poslední groš. Dokonce stihl i obehřát místního hostinského, ten jej za to zde musel u sebe v hospodě trpět a navíc i živit. Sice bylo vždy u hracího stolu veselo a i nějaká útrata byla, ale vše končilo obehřáním všech hráčů ve prospěch toho darebáka. Prostě uměl šidit až hrůza pohledět. Navíc se ještě chlubil při hře, že

mu žádná ženská neutechne, že každou dostane, na kterou si jen pomyslí. Ale také se uměl podívat dobře na dno skleničky.

To bylo všechno, co náš Jarda potřeboval vědět. Slíbil kamarádovi, že mu z té patálie s penězi pomůže a podivného vandrovníka odsud vyžene, a to ještě této noci.

Jak slíbil, tak také udělal.

Nejdříve ale zašel za chalupníkem, který měl malou chaloupku u potoka dole pod cestou. Dneska již tam nestojí. Chalupník se živil tím, že choval obecního capa, nebo-li kozla. Byla to funke v obci důležitá, protože držet kozla vlastně nikdo nechtěl. Bylo to proto, že kozel strašlivě páchne. Chalupník měl pro něj zřízený takový malý chlívěk, který byl postaven z kamenných zdí a měl doškovou střechu. Všechno to bylo zatuchlé, špinavé a hlavně strašlivě smrdící po tom kozlově. Chalupník se o něj také moc nestaral. Občas mu hodil trochu sena. Chlívěk mu čistil tak jednou za půl roku. Povětšinou ale kozla držel na řetězu a nechával jej spásat meze a břehy okolo potoka, které nikomu z obce nepatřily, a nikdo se s nimi nechtěl sekat. Všichni spíše chápali, že i kozel má nárok na nějaký život a stravu k tomu. Takže chalupník jej vždy ráno vyvedl z chlívku na pastvu, kde jej ale ihned uvázal na řetěz a večer zase zavedl zpátky do chlívku. Na plotě u chlívku vlála skoro pořád po celý rok stará pracovní zástěra, kterou si chalupník brával, když čistil kozlově chlívěk. Tak ta také strašlivě smrděla, a tak ji chalupník na tom plotě nechával na větru vyvětrat, ať vysmrádne a dešť ji občas sám vypere.

Náš šprýmař Jarda se s chalupníkem hned domluvil, že dnes v noci bude potřebovat na chvíli kozla i s chlívkem. Že se o něj nemá bát, že dostane zapláceno jako za dvě kozy. To chalupníkovi stačilo, že k té taškařici s kozlem svolil. Jak domluveno, tak uděláno.

Kozel dostal na sebe tu strašlivou zástěru, na hlavu starý šátek a šlo se na věc. Jarda vstoupil do hospody a byl hned uvítán hláholem všech přítomných. Od karbanického stolu ale ne, tam již zábava vrcholila. Karbaník měl hlavní slovo a zase vedl řeči o tom, jak mu žádná ženská neodolá, ať stará, nebo mladá, ať bohatá anebo chudá. Odváděl tím všechny hráče od pozornosti ve hře a opět šidil a podváděl, jen to řícnolo. Okolo stálo navíc mnoho kybičů, těch co radili. A hráči si přísazovali v domnění, že vyhraji lehce a jednoduše. To se ale nestalo a spíše všichni opět prohrávali všechno, co měli u sebe.

Jarda, jak měl ve zvyku, se vmísil mezi ně a hned se také hrnul do hry, že jako peníze má a nemusí šetřit. Toto chtěl karbaník slyšet, a proto hned musel jeden již skoro úplně obehraný hráč přenechat své místo pro Jardu. Ten sice jakoby naoko hrál jako divý, ale brzy prohrával stejně rychle jako všichni ostatní. Hlavně se ale Jarda staral o karbaníka, aby mu nevyschlo ve skleničce a ještě více jej rozvádšoval ve věci radovánek se ženami.

Za nějakou chvíli byl ten karbaník skoro pod obraz, docela opilý. Jarda byl skoro bez peněz včetně těch, co stržil u faráře za maso, ale stále byl čilý a stále podporoval karbaníka v jeho řečech. Když přišla příhodná chvíle, tak mu nabídl, že zná jednu krásnou ženu. Bydlí prý nedaleko odsud. Nikdo ze zdejších ji prý ještě nedostal. Ani milého ještě nemá...

Tak karbaníka rozohnil, že začal prohlašovat, že jen on ji dostane! Má to ale háček. Že se s ní ale musí vyspat ještě dnes. A že si na to vsadí celá hospoda, ba co víc, že si zde bude moci měsíc žít jako pán, že místní za něj všechno zaplatí.

Na to karbaník slyšel. Byl lakota sama a pro peníze nebo prospěch by byl skočil třeba pod vlak. S vidinou, jak zase s místními balíky vydělal a že to s ženami skutečně umí, furiantsky souhlasil i s tím, že když to s ní nevydrží do rána a nebude s ní nic mít, tak si mohou nechat všechno jeho majetek. Hospodský prozradil, že u něj v komůrce má tři obrovské narvané kufry. Zřejmě to, co kde ukradl, a to, co o lidi obehřál ve falešné hře v karty. Do karbaníka nalili ještě jednu velkou kořalku a spíše jej vynesli, než vyvedli ven a rovnou s ním do chlívku k našemu kozlově. Tam jej hodili na slámu, tedy spíše do hnoje, rychle utekli ven a dobře zvenku zavřeli dveře chlívku na petlici.

Chvilu se nic nedělo. Karbaník totiž usnul. Ale brzy jej vzbudil strašlivý smrad. Pořádně v té tmě neviděl, ale viděl nějakou divnou ženštinu, jak se k němu má, a již jde k němu po čtyřech. Myslel si, že se jedná zase o jednu zamilovanou holubičku, kterou opět dostane na své lživé řeči o lásce, které uměl jako vykutálený sňatkový podvodník a obere ji o všechny její peníze, jak měl ve zvyku.

Ale ouha. To v tom šátku nebyla ženská. To byl rovnou čert a hned jej bral na rohy a hned na vidle. Kozel měl strach, že ho chce ten chlap odtud, z jeho domečku, vyhodit, a tak se jal s cizím pro něj nepřitelem rovnou bojovat. A protože ten kozel byl opravdu mohutný a festovní a v boji s rohama neúprosný, tak dával karbaníkovi jednu ránu za druhou. A hlavně všude, kam se trefil. Ponejvíce do zad od shora až dolů, kde měl již kalhoty.

Karbaník se nemohl dostat ven a tak lítal z rohu do rohu a byl bit jako žito na mlátě po žních. Řval a prosil o pomoc, že je to jeho poslední hodina a podobně. Teprve až začal za svoji záchranu slibovat všechno co má, tak byl chlívěk otevřen.

Tím to ale neskončilo. Kozel, protože nebyl uvázaný, tak se hnál za karbaníkem a dával mu jednu ránu za druhou. Jarda se svými kamarády se smíchy doslova váleli po zemi a nestačili karbaníkovi pomoci. Ten již viděl svoji poslední hodinu a běžel proto rovnou do řeky Moravy. Skočil tam, tak jak byl.

A bylo to dobře, protože stejně smrděl, jako ten kozel. Kamarádi se na karbaníka vykašlali a šli si pro výslužku. Pro věci, které zůstaly po karbaníkovi v hospodě. A byli všichni udiveni. Ve dvou kufrech byly peníze a v tom třetím zase vše ostatní, co lidé ve hře prohráli. Třeba brýle, prsteny, hodinky, dýmky, tabatěrky, ale také dámské naušnice a podobně. Vše si rozdělili, nikdo nebyl škodný. Všichni vydělali. I pan hospodský byl spokojený. Proto všem ještě udělal řádnou snídani a každý dostal ještě výslužku jakoby ze zabíjačky sebou domů. Také chalupník dostal své slíbené. Kozel šel zase na pastvu za potok na mez, ale již byl uvázaný na řetězu.

Karbaník jak zjistil, že je kozel a všichni ostatní již pryč, tak tiše vylezl z Moravy a upaloval, až se za ním prášilo, směrem ke Králíkům. Vícekrát jej zde nikdo nejen neviděl, ale ani nikdo o něm už ani neslyšel. Jistě si na hospodu u přejezdu hodně dlouho pamatoval.

Jarda přišel domů až druhý den. Doma již měli o něj starost, kde tak dlouho je. Jarda odevzdal nejdříve mamince všechny peníze a také výslužky ze zabíjačky. Maminka i tatínek se tomu divili, vždyť toho masa zase nebylo tak moc. To by stačilo na celou krávu, to, co si domů donesl.

Ale náš Jarda se jen smál a vyprávěl jim, jak krásně zpíval od kostela v Malé Moravě až domů a po cestě mu všichni lidé tleskali a dávali sprotipné. Rodiče věděli, že je to zase nějaký jeho šprým. Až po čase se dověděli, jak to bylo doopravdy.

A Jarda? Ten byl ještě oblíbenější, než předtím.

Ludvík Vrána

peníze nebo prospěch by byl skočil třeba pod vlak. S vidinou, jak zase s místními balíky vydělal a že to s ženami skutečně umí, furiantsky souhlasil i s tím, že když to s ní nevydrží do rána a nebude s ní nic mít, tak si mohou nechat všechno jeho majetek. Hospodský prozradil, že u něj v komůrce má tři obrovské narvané kufry. Zřejmě to, co kde ukradl, a to, co o lidi obehřál ve falešné hře v karty. Do karbaníka nalili ještě jednu velkou kořalku a spíše jej vynesli, než vyvedli ven a rovnou s ním do chlívku k našemu kozlově. Tam jej hodili na slámu, tedy spíše do hnoje, rychle utekli ven a dobře zvenku zavřeli dveře chlívku na petlici.

Chvilu se nic nedělo. Karbaník totiž usnul. Ale brzy jej vzbudil strašlivý smrad. Pořádně v té tmě neviděl, ale viděl nějakou divnou ženštinu, jak se k němu má, a již jde k němu po čtyřech. Myslel si, že se jedná zase o jednu zamilovanou holubičku, kterou opět dostane na své lživé řeči o lásce, které uměl jako vykutálený sňatkový podvodník a obere ji o všechny její peníze, jak měl ve zvyku.

Ale ouha. To v tom šátku nebyla ženská. To byl rovnou čert a hned jej bral na rohy a hned na vidle. Kozel měl strach, že ho chce ten chlap odtud, z jeho domečku, vyhodit, a tak se jal s cizím pro něj nepřitelem rovnou bojovat. A protože ten kozel byl opravdu mohutný a festovní a v boji s rohama neúprosný, tak dával karbaníkovi jednu ránu za druhou. A hlavně všude, kam se trefil. Ponejvíce do zad od shora až dolů, kde měl již kalhoty.

Karbaník se nemohl dostat ven a tak lítal z rohu do rohu a byl bit jako žito na mlátě po žních. Řval a prosil o pomoc, že je to jeho poslední hodina a podobně. Teprve až začal za svoji záchranu slibovat všechno co má, tak byl chlívěk otevřen.

Tím to ale neskončilo. Kozel, protože nebyl uvázaný, tak se hnál za karbaníkem a dával mu jednu ránu za druhou. Jarda se svými kamarády se smíchy doslova váleli po zemi a nestačili karbaníkovi pomoci. Ten již viděl svoji poslední hodinu a běžel proto rovnou do řeky Moravy. Skočil tam, tak jak byl.

A bylo to dobře, protože stejně smrděl, jako ten kozel. Kamarádi se na karbaníka vykašlali a šli si pro výslužku. Pro věci, které zůstaly po karbaníkovi v hospodě. A byli všichni udiveni. Ve dvou kufrech byly peníze a v tom třetím zase vše ostatní, co lidé ve hře prohráli. Třeba brýle, prsteny, hodinky, dýmky, tabatěrky, ale také dámské naušnice a podobně. Vše si rozdělili, nikdo nebyl škodný. Všichni vydělali. I pan hospodský byl spokojený. Proto všem ještě udělal řádnou snídani a každý dostal ještě výslužku jakoby ze zabíjačky sebou domů. Také chalupník dostal své slíbené. Kozel šel zase na pastvu za potok na mez, ale již byl uvázaný na řetězu.

Karbaník jak zjistil, že je kozel a všichni ostatní již pryč, tak tiše vylezl z Moravy a upaloval, až se za ním prášilo, směrem ke Králíkům. Vícekrát jej zde nikdo nejen neviděl, ale ani nikdo o něm už ani neslyšel. Jistě si na hospodu u přejezdu hodně dlouho pamatoval.

Jarda přišel domů až druhý den. Doma již měli o něj starost, kde tak dlouho je. Jarda odevzdal nejdříve mamince všechny peníze a také výslužky ze zabíjačky. Maminka i tatínek se tomu divili, vždyť toho masa zase nebylo tak moc. To by stačilo na celou krávu, to, co si domů donesl.

Ale náš Jarda se jen smál a vyprávěl jim, jak krásně zpíval od kostela v Malé Moravě až domů a po cestě mu všichni lidé tleskali a dávali sprotipné. Rodiče věděli, že je to zase nějaký jeho šprým. Až po čase se dověděli, jak to bylo doopravdy.

A Jarda? Ten byl ještě oblíbenější, než předtím.

Ludvík Vrána

Povídka o pytláku Darmojedovi

V dávných dobách ve Vysokém Potoku žil jeden „Darmojed“. Jak se doopravdy jmenoval, to skoro nikdo nevěděl, ale všichni mu tak říkali, až se to vžilo.

Nechtělo se mu moc pracovat, a tak se živil potulkou (občasnou žebrotou), ale hlavně byl to pytlák tělem a duší. Žena od něj dávno utekla, a tak žil sám. Bydlel v děravé chaloupce, kousek od řeky Moravy, která byla na spadnutí. Opravy na ní dělal jen takové, aby na něj nepršelo nebo aby mu nebyla zima. Jinak nic. Na svém poličku a ve své zahradě nepracoval, ve chlévě měl prázdnou.

Ale i tak se občas u něj doma dělala pečínka. Protože jeho chalupa byla trochu bokem od cesty, tak si jej, jak žije, nikdo nevšímal. Ale on žil jen pro potulku a co si někde nějak „vydělá“ (lépe řečeno ukradl), tak hned obratem zase v hospodě u závor propil.

Po čase přišel na to, že je ještě lepší toto živobytí, když jej obohatí nějakou upytlačenou zvěřinou. V lese se vyznal výborně, protože občas tam chodil na výpomoc, když bylo hodné práce. A to bylo skoro pořád. V zimě se prováděla těžba dřeva, v létě se zase sázely stromky. Jindy bylo třeba čistit les, opravovat cesty a mostky přes potoky. Také se sušilo na lesáckých loukách seno a zavážely se tím senem krmelce, aby byly v zimě plné a lesní zvěř pak hladu nestrádala. Občas mu hajní za práci, namísto peněz, nechali v lese vyřezat nějaké soušky, aby měl dřevo na topení.

Darmojed ale soustavně nepracoval, spíše jen tak naoko. Všechno si v lese pořádně očíhl a chodil pak za šera pytláčit. Ponejvíce kladl pasti a oka na chodnících, kudy zvěř lesy chodila. Sehnal si někde flobertku, a pak i střelil mladou zvěř, třeba i v době hájení. Někáká myslivecká etiketa mu nic neříkala. Myslivci již dávno upozorovali, že mají v lese škodnou, ale nemohli na něj přijít. Na Darmojeda ale nikdy nepadlo podezření, že pytláčí. On jej hospodský, kterému nosil tu upytlačenou zvěřinu, kryl, jak jen mohl. To ona se hospodskému pak vařila v hospodě pečínka, dělaly klobásky a podobně. Sice si hospodský a řezník v jedné osobě naoko nějakou tu zvěřinu i řádně koupil z povoleného odstřelu, ale většinou vše dělal ve spolupráci s Darmojedem.

Aby nebyl Darmojed nápadný, tak mu hostinský půjčoval dvoukolák s koníkem. S tím pak jezdil do lesa pro dříví na topení podle toho, jak mu určili hajní a hlavně pro sebe a ponejvíce do hospody. To dřevo na topení si hostinský platil dopředu, takže Darmojed, když jako pro něj do lesa jel, nebyl nijak podezřelý. On zatím ve skutečnosti kladl oka, nebo rovnou střelil zvěřinu, co kde potkal. A bylo mu jedno, jestli se jedná o bažanta, nebo králíka, zajíce, koroptve. Občas to byla i zvěř srnčí. Ani mladým kolouchem nikdy nepohrdnul. A protože mu nebylo límo měnit svůj pytlácký revír, tak jej místní myslivci nemohli vypátrat a vyprášit mu, jak se říká, kozích.

Jezdil na pytláčku, jakoby pro dřevo, v podvečer, kdy se zvěř chodila pást, a proto ji měl hned na očích. Navíc hospodský mu dával rady o tom, co vyslechl od myslivců, když se zastavili po práci v hospodě. Radil mu, kam může jít a kam aby raději nechodil, že tam na něj číhají. Myslivci přitom měli Darmojeda za svého – přece jejich člověk z lesa nebude pytláčit. A tak i kolikrát před ním mluvili o tom, jak jsou na pytláka připravení a že mu to spočítají, až jej chytí. Upytlačenou zvěřinu si dával na dno vozíku, na ni pak dal listí a chvojí a teprve na to všechno pak dal několik kousků dříví. Sice to pak vypadalo, že veze plný vozík dřeva, ale nebylo tomu tak. Okruh pytláčení měl široký, od sv. Trojce až po les nad Skleným.

Nakonec ale i nad ním spadla klec. Jednou jel prohlédnout svá oka kousek na svahu pod Vojtíškovem, hned za Valbericemi, které tehdy ještě vesničky byly. Ale svahy byly i tehdy porostlé lesem, jako nyní.

Přišel k jednomu svému oku. Na první pohled v něm byla chycená liška. Ale nebyla to liška, ale jen liščí kozích, návnada na našeho pytláka. On měl radost, že ulovil opět hezký úlovek, hlavně že měla liška hezký kožíšek. Pořádně se nepodíval, jen svou chtivostí se hnál po lupu.

Ale ouha! Byla zde nastražena železa. Darmojed do nich, nechtíc, šlápl a ta sklapla. Okamžitě ucítil strašnou bolest v noze. Uvědomil si, že je zle. Nechal lišku liškou, vyprostil nohu z železa a rychle se dobelhal k vozíku a ujížděl k domovu. Byla již tma, takže si jej nikdo nevšímal.

Doma si nohu sice ovázal, ale i tak se to nedalo bolestí vydržet. Teprve nyní si uvědomil, že si musí nechat ránu ošetřit, nebo přijde o nohu. Provizorně si ji vymyl a opět zavázal, sedl do vozíku a v bolestech ujížděl na Vysokou, k babce kořenářce. Na doktora neměl peníze, a aby do svého úrazu zasvěcoval někoho jiného, se bál. Bolest v noze se stále zvyšovala. Přeci jen na Vysokou dojel, i když to měl daleko. Ještě že měl toho půjčeného koníka s kárkou.

Babka mu ránu vyčistila, zabalila do léčivých bylinek a rovnou jej uložila u sebe do postele. Koníka zatím zavedla do chlívků, aby nebyl na noc venku.

Darmojed takto ležel tři dny a nemohl vstát. Pak se ale noha začala hojit a již mu bylo lépe. Babka se o něj starala jako o svého. Až se mu pořádně ulevilo, tak si s ním promluvila. Řekla mu, že ten jeho úraz je jistě ze špatného úmyslu. Že jestli chce zase chodit, tak musí změnit svůj život. A to začít poctivě pracovat. Dobře totiž

věděl, co je zač. Ono se to vlastně na celé Malé Moravě a v okolí, tak nějak vědělo o každém, čím kdo zachází a čím schází.

Darmojed slíbil babce, že se polepší a bude již jiný. Navíc, protože neměl čím zaplatit, tak jí slíbil udělat dříví na celou zimu.

Jak slíbil, tak i udělal. Asi za týden, kdy jej již hospodský od závor začal postrádat, tedy hlavně svého koníka s kárkou, se Darmojed vynořil. Pajdal na jednu nohu. Všem tvrdil, že špatně v lese stoupnul a ujela mu noha na mokré větvi. Že má ve skutečnosti na noze ránu od želez nikde neříkal a hlavně nikomu nevyšvětloval. Koníka s kárkou vrátil. Jak se mu začalo chodit lépe, hned se hlásil na práci do lesa. Protože práce v lese byla vždycky, tak to nikomu nebylo nápadné. Spíše bylo nápadné, že chodí pracovat pořád a ne s přestávkami, jako v minulosti a hlavně, že pytlák z Malé Moravy někým zmizel.

Doma si opravil chalupu, vyčistil dvorek a zahradu. Také si nachystal poličko, aby si na něm něco na živobytí vypěstoval. Sám se také tak trochu dal dohromady. Přestal chodit do hospody, pořádně se začal oblékat, až si jej i jedna švarná dívka vyhlédla.

Nakonec byla svatba. Přišli mu na ni všichni myslivci a ostatní pracovníci z lesa a navíc mu hostinu udělal hospodský, jak se říká, za hubičku. Byl rád, že to dobře dopadlo a neprozradilo se, že sám byl do toho pytláctví zapletený také. No a myslivci Darmojedovi přiděli úředního koně i s kárkou, aby to měl pro tu práci v lese podle potřeby lesního úřadu.

No a na závěr se mu již přestalo říkat Darmojed, ale říkalo se mu správně podle toho, jak se jmenoval.

Ludvík Vrána

A potom že prý nerostou...

Foto Kamila Tóthová

Pasáček Lojza

Jednou dávno žil v chaloupce pod lesem v horním Vojtíškově jeden chlapec se svojí maminkou. Jmenoval se Alois, ale všichni mu říkali Lojza. Chaloupka již dávno není a horní Vojtíškov také ne. Všechno zde nahoře již dávno pohltit les.

Tátu již neměl, před časem jej při práci v lese zavalil strom, a tak mu záhy odešel na věčnost. Maminka se starala o malé hospodářství, ale většinou pracovala na statku u sedláka. Lojza také musel přiložit ruku k dílu. Jak trochu povyroste, tak chodil pást dobytek. Byl to dobytek od horních sedláků. Pastvina byla pod lesem a táhla se od Vojtíškova až na Vysokou. Přes rok se dobytek pásal na krásných šťavnatých pastvinách a v zimě byl ustájený na statcích ve chlévech. Ven na pastvu nechodily jen krávy, co právě dojily, ale těch moc nebylo.

Lojza si vždycky všechny krávy přepočítal, jestli jsou všechny, a pak se pomalu i se stádem ubíral pastvinou. Přes poledne si udělal odpočinek někde ve stínu pod stromem na okraji lesa. Krávy si většinou také polehaly k odpočinku a v klidu přezvykovaly. Protože pofukoval pořádný váněk, tak krávy, ale i Lojzu neotravovali ovádí a jiný nepřijemný hmyz, co obvykle doprovází každé dobytčí stádo. Bylo tu vždycky krásné a hlavně nádherné výhledy do kraje.

S Lojzou chodil vždycky jeho věrný pes. Hlídal stádo a hlavně dával pozor, aby se dobytek zbytečně ze stáda nerozutekl po pastvině. Tehdy ještě elektrické ohradníky nikde nebyly a ani si to lidé nedovedli představit. Tehdy byly jen dřevěné ohrady. Ale ty byly spíše kolem domů a zahrad, aby tam dobytek zbytečně nelezl a neudělal škodu. Někde byla takto oplocená i pole, ale spíše málo, nebo vůbec ne. Vše záleželo na pasákovi, aby to uhlídal.

Lojza byl trochu tak do zrzava, ale měl hezké modré oči a vlasy hezky kudrnaté. Nosil takový divný kabát neurčité barvy. Prý, aby se mohl zakrýt, kdyby moc foukalo. Na hlavě nosil čepici se štítkem. Takovou placatku, co byla nahoře kožená a dole s podšívkou. Na nohou měl dřeváky, jen když bylo moc chladno, tak nosil vysoké kožené boty. Nosil taky velkou plátnou tašku s dlouhým pásem, kterou si dával přes rameno, aby se mu lépe chodilo. V ní měl láhev – spíše vojenskou čutoru – na vodu, nebo čaj. Pak ještě obyčejné kousek chleba a k tomu nějakou pochutinu, kterou si cestou našel a natrhal. Například jahody nebo maliny, borůvky, co rostly při kraji lesa. Nebo jablko, co mu doma zase dala jeho maminka. Pak již jen takové klukovské potřeby jako malý skládací nožik, malou pišťalku, co mu dal jeden podruh (pacholek – zemědělský dělník) od sedláka s tím, aby si cestou na ni hrál a nebylo mu smutno. Nosil s sebou ještě takovou velkou hůl, kterou někdy popoháněl dobytek, případně se o ni opíral, když šel hodně do kopce, nebo dolů kopcem. Při odpočinku si ji docela dovedně vyřezával. Obyčejně nějaké ptáčky, lístečky ze stromů, nebo nějaké květiny. Těch tehdy bylo na pastvinách hodně. Domů si obvyčejně nesl kytičku pro maminku, jednak aby měla radost, jednak aby se jejich světnice doma trochu více provoněla a rozveselila. Což se dařilo od jara do pozdního podzimu. Ovšem také občas donesl domů i nějaké houby, které našel cestou na pastvě, případně na okrajích lesa. Byly to většinou bedle, žampiony, nebo nějaké obyčejné houby jako křemenáče, kozáky, klouzky, ale i hříby a suchohříby. Tehdy to tam, kromě něj, nesbíral snad nikdo. A do smaženice se vždy hodily. Případně na nějakou jinou úpravu, třeba u bedlí tak trochu i na řízky, anebo vše na houbový guláš. Ale bylo to jen někdy, takové spíše přilepšení.

Až jednou, když vracel dobytek po pastvě sedlákově, jej sedlák zastavil a sdělil mu, že příští den si vezme sebou na pastvu i dva voly, co měl na statku.

Lojza dostal strach. Býky, staré a velké, hospodář neměl, protože je po vykrmení a vypase ní vždy na podzim prodal. Voly si ale nechával na jarní a podzimní orbu, aby si nestrhal koně. Hlavně mu ale sloužili při těžkých pracích v zimě v lese, kde si jeho volský potah vždy již dopředu zadávala lesní správa na zimní stahování dřeva z lesa. Koně na to nepoužíval z důvodu, aby se nestrhali a hlavně voly měli v tahu vždy větší sílu a ta byla při těžbě dřeva velmi potřeba. Tehdy byly stromy (klády z nich) mnohem mohutnější, než dnes. Na fůru se vešly někdy jen tři. Vždyť to byl tehdy základ veškerého stavitelství. Dneska již v lese strom, ze kterého by se daly vyřezat trámy, nebo fošny, ani nenajdete. Tehdy jich byl plný les. Ale práce při jejich těžbě byla nesmírně náročná a těžká. Proto se využívala hlavně zima. Bývalo hodně sněhu a vytahovat klády z lesa bylo lehčí a pohodlnější jak pro lesní dělníky, tak pro tažná zvířata. Ono se v lese tehdy pracovalo pořádně, ale byly to práce jiné, ale také užitečné pro les. Třeba čištění lesa od ořezaných větví, výsadba nového lesa. Oprava lesních cest a mostků přes potoky a říčky a podobně. Bylo také třeba sušit seno a zavážet je do krmelců atd. Provádět záchovnou těžbu lesa, kdy bylo třeba jednak likvidovat napadené stromy, případně odstraňovat polom, provádět prořezávku a nakonec i těžba dřeva pro topení. Což bylo také důležité, protože dřevem se tehdy topilo v našich obcích v každém stavení.

Se sedlákovými voly jezdil po celý rok pacholek. Lojza byl ještě chlapec, i když již spíše vytáhlý kluk. Sedlák mu to vysvětlil, proč se takto rozhodl. Voly si na něj musejí zvyknout přes léto, aby jej poslouchali, až s nimi bude jezdit od podzimu on. Pacholek dostal od eráru (vojenské správy) pozvání na vojnu. A bude tam nejméně dva roky, a jestli jej dají k námořnictvu, což tehdy nebylo neobvyklé, tak to bude nejméně tři roky i více. Rakouské námořnictvo se skládalo výlučně z námořníků pocházejících z Čech a Moravy. Bylo to zvláštní, ale bylo to tak. To ale v tom pozvání od eráru na vojnu nebylo. I tak dva roky jsou dva roky a hospodářství muselo fungovat dále. Navíc sedlák nikoho cizího do statku na práci nechtěl. Mamince od Lojzi slíbil nějaký peníz za Lojzu u volů navíc. Jak bylo řečeno, tak bylo uděláno. Sám pracoval s párou koní a na práci s voly neměl proto čas.

Lojza nyní v létě nejen že vyháněl dobytek na pastvu, ale navíc ještě dva voly. Ze statku je vedl pod jármem (postroj), ale na pastvině jim je sundával. Voly na něj neuvěřitelně koukali svýma velikýma očima, ale bylo jim to příjemné, protože járho jim pacholek nesundával, jak byl rok dlouhý.

Léto uběhlo jako vítr. Přišel podzim a s ním také zně a podzimní orba. Pacholek Lojzovi ještě ukázal, jak se s voly pracuje v záprahu, a byl pryč. Nyní si již musel Lojza poradit sám. Nejříve pomáhal s potahem volů při svážení úrody z polí, pak hned s orbou, což nebylo zrovna jednoduché na těchto horských polních polích. Vždy se musel nejdříve rozvést hnůj, aby se pole pohnulo a zvelebilo, pak se provedla orba. A aby nebyly zbytečné prostoje, tak se svázal z polí len, což byla zdejší hlavní užitková plodina, která i za nepříznivého počasí vždy přinášela zdejším hospodářům zisk. A opět orba.

Pak přišel severák a přinesl sníh. Krajina byla krásně bílá. Sníh se jen jiskřil, jak mrzlo, až praštělo. Opět musel Lojza dát voly do záprahu

a tentokrát musel do lesa pomáhat vytahovat a odvázet nakácené klády. Chvilí tam byl s ním sedlák, ale jak viděl, že je Lojza při práci v lese s volským potahem šikovný a hlavně, jak jej volí poslouchají jako hodinky, tak jej tam v lese již nechal pracovat samostatně a odjel s koňmi za jinou prací.

Občas nechal sedlák Lojzu s jeho volama protáhnout pluhem cestu, a to nejen do lesa, kde se pracovalo, ale také dolů celou obcí Vojtíškov. Sedlák za to dostával od obce finanční odměnu. Nebylo to moc, ale lidem protažená cesta byla ku prospěchu vždycky. Při té příležitosti dostal Lojza za úkol nakoupit pro selku, dále pro svou maminku, ale i pro ostatní děvečky (dělnice na hospodářství) ze statku v místním koloniálu, který tehdy byl dole pod kostelem. Nebylo to nic na jídlo, to si vypěstovali, vychovali a upekli na statku a doma všechno sami. Ale bylo třeba nutno nakoupit sůl, nějaké koření na vaření, případně nějakou jinou potřebu do domácnosti. U obchodu se ale také scházeli lidé z celého Vojtíškova, což byl pro našeho Lojzu svátek. Jednak je viděl jinak, než v neděli v kostele, jednak že oni viděli jeho, jak je důležitý a hlavně, že je již jako dospělý muž. Jeho vrstevníci byli ještě vlastně děti. Ti ovšem všemě všichni museli doma pracovat také. Nikdo nesměl zahálet. Do školy se chodilo s přestávkami, a to hlavně v zimě. Ale Lojza do školy moc nechodil. Sedlák to nějak domluvil s řidičím učitelem, a bylo. Prý jej vše doučí sám a hlavně, že se Lojza sám naučí hospodářit, což mu bude do života k užítku. Panu řidičimu se to ovšem nelíbilo, ale kousek zabíjáč, kus uzeneho a hlavně sto vajček jej obměkčily. Nebylo to správné, ale bylo to tak u všech zdejších dětí. Jen některé chodily do školy řádně a hlavně pravidelně.

Lojza se o voly řádně staral, i když pomáhal na statku s ostatním dobytkem také. Prakticky již zastal práci čeledína.

Přišly zlé vánice a s nimi hodně nového sněhu. Práce v lese byla čím dál tím těžší. Byl vůbec problém vyjít do té sloty ven z domu, ale práce nečekala a muselo se opět jít pracovat do lesa. Pracovalo se již hodně nahoře, někde u lesní chalupy Babuše.

Vítr foukal neustále. K tomu ještě přišla mlha. Všichni lesní dělníci toho již nechali a šli domů. Jen Lojza chtěl ještě poslední klády odtáhnout k cestě a jednu fůru navrch odvézt dolů na kraj lesa. Neustále vše zafoukával sníh. Pro mlhu nebylo již skoro vůbec nic vidět a také se hodně sešerilo. Lojza jak přivázovaný klády řetězem do potahu, tak v tom sněhu špatně stoupl. Noha se mu smekla po větvi ukryté pod sněhem. Klády se uvolnily a zavalily jej tak, že se nemohl vůbec pohnout. Viděl, že je zle. Pomoc nikde. Myslel si, že tam zmrzne, než jej někdo přijde hledat. Jistě již sedlák na něj myslí, kde se opozdil, kde zůstal i s volama. Nejdříve si myslel, že zmrzne, a navíc jej bolelo celé tělo.

Ale najednou jej bolest opustila. Již nic necítil. Chtělo se mu spát. Bylo mu zcela jasné, že asi je to jeho poslední hodina. Vzpomínal na maminku, na sedláka, na ostatní lidi ze statku. Také vzpomínal na to hezké, co v životě doposud zažil. Také vzpomínal na zdejší kraj, nádherná rána, kdy se zdejší vše probouzí. Ale také na zdejší kostel a na to, jak každý den navečer klinka – zvoní zdejší zvon. Také se loučil se svými zvířaty, o která se vždy vzorně staral a o voly zvláště.

Jak se takto loučil se svým životem, tak se najednou jakoby rozsvětlilo. Světlo přicházelo od volského potahu. Zdálo se mu, že k němu přicházejí dva rytíři. Jeden promluvil silným hlasem: „Milý Lojzo, za to, že máš dobrou a upřímnou duši, že ses vždy o nás vzorně staral, tak my ti nyní také pomůžeme.“

Najednou Lojza cítil, jak se sevření klád

nad ním uvolnilo. Najednou jej vzala nějaká síla a postavila jej na nohy. Najednou si také uvědomil, že již sedí na kozlíku svých saní. Má zapřaženo, naloženo a jede lesní cestou domů. Vůbec si nemohl uvědomit, jak se mu to podařilo, jak vůbec přijel na statek.

Byla již tma, všichni přibíhali ven a vítali jej. Venku byla stále strašná slota. Ve světnici bylo ale teplo a mílo. Selka mu hned dala horký čaj a talíř polévky. Také něco k zakousnutí s chlebem. Všem pověděl, co se stalo, a že ani neví, jak se dostal domů.

Sedlák z toho byl jak u vidění. Byl rád za to, že všechno dobře dopadlo. Již si myslel, že tam Lojza v tom lese zmrzl i s volama. Lojzu pochválil za práci, za to, že dovezl v pořádku potah i s nákladem až na statek. A hned rozhodl, že druhý den se nikam do lesa na práci nepůjde. Stejně se v té vánici pracovat nedá.

Lojzovi to nedalo a šel ještě do chléva opatřit své voly. Sice měli již vše, co potřebovali, ale trochu teplého slova s nimi ještě prohodil.

I dobytek pozná dobrého člověka.

Sedlák vyplatil Lojzovu maminku i za Lojzu

a hned si s ní domluvil pokračování v práci na další rok. Nečekal až na svatého Štěpána, kdy se uzavírají (tehdy uzavíraly) smlouvy na práci na další rok. Nechtěl totiž o tak dobré pracovníky na statku přijít. Ono se o nich vědělo, že pracují dobře a spolehlivě. A i to, že Lojza jako mladý chlapec dobře pracuje s voly v záprahu i v lese, bylo známo již nejen po celém Vojtíškově.

Ludvík Vrána

Letošní Malomoravské slavnosti se vydařily

Malomoravské slavnosti patří již neodmyslitelně do kulturního kalendáře naší obce. Netěšívaly se na ně jen místní, ale také pro mnoho přespolních a rodáků z našich vsí to bývá příležitost se jednou za rok setkat se sousedy anebo třeba s kamarády z dětství. Pro naše chatáře a chalupáře to bývá možnost, jak si zpestřit chvíle strávené v našem

překrásném horském kraji.

Letošní Slavnosti navštívili i vzácní hosté. Na pódiu byli starostou obce Antonínem Marinovem přivítáni - senátor a starosta města Šumperka Mgr. Zdeněk Brož a náměstek Olomouckého hejtmána MUDr. Michael Fischer.

Návštěvníci se však nejen na dobré pití

a jídlo těšili také na účinkující, kteří se postupně na scéně vystřídali. Jmenujme alespoň legendární skupinu Citron, Vladimíra Hrona nebo Ládu Křížka a Tanju.

Atmosféru Slavností si připomeňme alespoň několika snímky.

Společně se pak těšme na Malomoravské slavnosti v roce 2017!

OLŠOVÁČEK

PŘÍLOHA PRO DĚTI

*Milé děti,
jistě jste rádi, že jste už zpátky ve školních lavicích a že se můžete načerpat nové vědomosti. Na konci prázdnin jsme se potkali na akci Ekostyl v Podlesí a já vám chci touto cestou poděkovat, že jste donesli 40 kg starého papíru. V dnešním Olšováčku se budeme věnovat volbám - proč jsou a jaký význam mají pro lidskou společnost.*

Víte - nevíte?

Volby - jsou hlavním mechanismem zastupitelské demokracie, kterým občané vybírají vládnoucí politiky a podílejí se na chodu země.

Demokracie - státní zřízení. Jedná se o termín, jenž pochází původně z řečtiny, jako složenina slov demos (lid) a kratein (vládnout). Ve své utopické podobě se jedná o koncept, kdy bude státnímu útvaru vládnout lid prostřednictvím svých zástupců, kteří ovšem nebudou sledovat zájmy vlastní, ale právě jen a pouze lidu.

Totalitarismus (z latinského *totus* = celý) - je politický systém, jehož vládnoucí skupiny neuznávají žádné meze své pravomoci a snaží se regulovat všechny aspekty veřejného a soukromého života. Základními znaky totalitarismu jsou autokratická vláda a prosazování politické ideologie v oblasti veřejného

i osobního života. Zpravidla je provázena a podmíněna státním nevolnictvím, zákazem cest do zahraničí, uzavřením hranic.

Totalitarismus je nedemokratickou formou vlády, typicky nastolovanou masivní ideologickou propagandou a neskrývaným terorem a brutalitou. Od autokracie se odlišuje tím, že usiluje o „totalní“, naprostou moc, a to zpolitizováním veškeré společenské i individuální existence. Totalita je obecně charakterizována propojením autoritativní vlády a politické ideologie.

Totalitní stát zcela ovládá a řídí ekonomiku, potlačuje svobodu slova a kritiku režimu. Totalitní režim zasahuje do všech stránek veřejného i soukromého života, přesněji smazává rozdíl mezi soukromým a veřejným životem a neuznává svobodného jedince ani žádnou hranici své moci.

Politické strany a hnutí

Právek každého občana naší země je mít možnost prostřednictvím volených zástupců ovlivnit, jak bude naloženo například s vybranými daněmi. Každá politická strana nebo hnutí proto nabízí svůj program, v němž stanoví priority pro své vládnutí, a to tak, aby měl každý volič jasnou představu a uměl si ve volbách vybrat, komu dá svůj hlas.

Za svobodné volby

Svobodné volby nejsou samozřejmostí ve všech zemích. Našli se ale jedinci, kteří mnohdy za cenu svého života vybojovali tuto možnost dalším generacím. Stejně tak svobodné nebývaly volby ani v naší republice. Projdete-li se naší krajinou, najdete mnoho předválečných bunkrů a pevností, které byly stavěny na obranu naší demokracie před agresivním nepřítelem.

Stejně tak nemohu vyjmenovat všechny, kteří se ve svých vlastech zasadili o prosazení svobodných voleb bez násilí a za zrušení totalitních režimů. Snad alespoň tyto dva pány:

Mahátma Gándhí, který nakonec dovedl Indii k vyhlášení nezávislosti.

Nelson Rolihlahla Mandela, který v Jihoafrické republice bojoval proti rasové segregaci.

Mlékař Alfréd

Jednou dávno žil v Podlesí (tehdy ještě v Kumperkách) podivný chlapík. Jak se jmenoval, věděl jen on, a možná ještě zdejší pan farář a místní starosta, který zde byl hlavním výběrčím daní. Křestní jméno měl Alfréd, ale říkalo se mu lidově „Fredy“. On na to také slyšel. Bydlel v malém domku v boční ulici směrem k lesu. Měl koníka a vůz a živil se svážením mléka od jednotlivých hospodářů na dodávku.

Každý den objel zdejší zemědělece a odebral od nich nadojené mléko, uložené v železných konvích. Vždy to dělal tak, že prázdnou dal a plnou vyzal. Od větších hospodářů, co měli více dobytka, to byly třeba dvě konve mléka. Pak ještě objel Křivou vodu a Vlaské. Mléko zavezl do mlékárny ve Vysokém Potoku. Zde mléko předal a obratem převzal zase prázdné konve. A pak byl rád, že dojel opět domů do Podlesí.

Tuto štrapáci s mlékem dělal každý den, a to ať bylo jaro, léto, podzim nebo zima a hlavně za každého počasí. Jen v zimě jezdil se sáněmi, protože tehdy bývalo ve zdejších kraji obyčejně metr i více sněhu a jízda se sáněmi byla rozhodně snažší. Jednak pro koně, ale i pro každého zdejšího vozku.

Za svoz mléka do mlékárny dostával Fredy zaplacení od úředníka mlékárny. Byl to poplatek za jeho práci. Poplatek za mléko si jednotliví hospodáři vyzvedávali v mlékárně sami. Obyčejně dvakrát za rok. A to Fredy dostal zaplacení ihned, jak předal mléko. Nebylo toho moc, ale byly to jistě peníze každý den. Protože byl strašlivě šetrný, tak

chodil pořád v jedné šatech. Po čase sice vypadal jako obšusta (vagabund, strašák), ale to mu nevadilo.

Až jednou si jej v neděli po mši vzal pan farář bokem a domluvil mu, že takto to již s jeho šetrností dál nejde. Že si musí koupit nový oblek do práce a sváteční oblek do kostela a pro podobné příležitosti. Fredymu se to nějak nezdálo, ale poslechnout pana faráře musel. Nechtěl zase vypadat jako nějaký pobuda a dělat po obci svým zjevem ostudu.

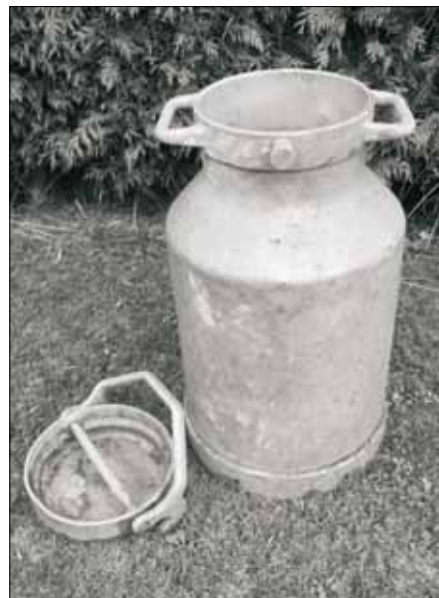
Pan farář to ale také neříkal jen tak. Vedle mlékaře bydlela nějaká paní Terezie. Říkejme ji Tereзка. Ta zase byla vdova po lesním dělníkovi, co na něj v zimě při práci spadl strom a přišel o život. Žilo se jí těžce. Pracovala jako děvečka u sedláka, ale nebylo to pro ni žití. Spíše trápení. Pořád vzpomínala na svého nebožtíka a velmi se tím, že jej ztratila, soužila. Všimla si toho také její jediná příbuzná teta Anežka, která se s tím svěřila panu Farářovi. Ten si toho také již všiml a hned jej napadlo, že zrovna ti dva by se k sobě pasovali. No jo, ale jak to navléci?

A tak došlo k namlouvání. Anežka domluvila Terezce, že má na neděli upéci nějaké buchty a pozvat mlékaře Fredyho na návštěvu. Pan farář zase zahartusil na Fredyho, aby na sebe dbal a chodil čistě oblečený. A navíc, že je jeho povinností pomáhat potřebným v okolí a například zrovna sousedce Terezce je třeba nasekat dříví. Tereзка měla větší zahradu a ta by se zase hodila Fredymu, a tak slovo dalo slovo a za měsíc byla svatba. Všichni na Podlesí měli radost, že

se zase jednou pomohlo dvěma opuštěným lidem ke štěstí. Fredy měl přeci jen něco našetřeno peněz, a tak si k zahradě Terezky ještě přikoupil kousek pole a Tereзка již nechodila za podruhy do služby k sedlákovi, ale hospodařila již na svém.

A Fredy jezdil s písničkou na rtech a jeho cesta mu rychle ubíhala, prázdné konve nějak najednou na fůře vozíku vesele zvonily a hlavně když si uvědomil, že jej doma nečeká studená místnost v samotě, ale vyhrátá pec a teplé jídlo a hlavně - Tereзка.

Ludvík Vrána

HEŘMÁNEK[©]

ČTENÍ PRO ŽENY

*Milé čtenářky,
ve vaší oblíbené příloze našeho občasníku Heřmánku se budeme tentokrát věnovat jednomu
ze způsobů, jak uchovat úrodu z naší zahrady na zimu, a to sušení ovoce a zeleniny.*

Sušení ovoce a zeleniny

Čerstvé ovoce si můžeme kupovat po celý rok. I když čerstvé v zimě je o poznání dražší. Jestliže si tedy ovoce sami vypěstujeme, nebo je výhodně nakoupíme v sezóně, bylo by škoda, abychom si na něm nepochutnali i v zimních měsících. Totéž platí pro zeleninu.

Vitamíny

Sušením se v ovoci a v zelenině zachovává velké množství vitaminů. Každý druh ovoce obsahuje určité množství vitaminu C, provitaminu A, vitaminy řady B, důležité minerální látky, jako je například vápník, hořčík, železo a stopové prvky, například zinek, selen a další. Ze zeleniny si

připomeňme mrkev s provitaminem A, papriku s velkým množstvím vitaminu C nebo cibuli s vitaminy řady B a minerálními látkami.

Výběr

Pro sušení vybíráme čerstvé a vyzrálé ovoce či zeleninu, které mají nejvyšší obsah cukru a živin. Nesmějí být nahnílé nebo plesnivé. Nevadí, když ovoce nebo zelenina nejsou na pohled hezké, když má slupka vady nebo když je celý plod zdeformovaný.

Příprava

Ovoce dobře umyjeme. Pokud má peknou slupku, neloupeme ji. U peckovin, jako jsou

višně, třešně, švestky či meruňky, odstraníme pecku. Ovoce nakrájíme na plátky silné asi půl centimetru nebo na kostičky, kolečka, hranolky a různé jiné ozdobné tvary. Můžeme sušit i půlky. Nakrájené kousky pokládáme buď přímo na síto, nebo na sítko položenou na síto. Naplněná síta rovnáme ihned na sušičku a sušíme. Pracujeme rychle, aby se v ovoci uchovaly všechny živiny. Některé druhy ovoce, například jablka nebo hrušky, rychle hnědnou. Pokud nám to vadí, kousky ihned po nakrájení ponoříme asi na pět minut do vody s citronovou šťávou nebo s octem. Po vyjmutí je necháme okapat a rovnáme na síta. Na litr vody použijeme šťávu ze dvou citronů nebo jednu lžici octa.

Zeleninu sušíme co nejdříve, aby skladováním neztratila nic z výživné hodnoty. Omyjeme ji, oloupeme a nakrájíme na kostičky, proužky, kolečka nebo ji nastrouháme na hrubším struhadle. Ovoce a zeleninu můžeme také před sušením upravovat. Ovoce například proslazujeme a zeleninu blanšírujeme. Touto úpravou zabráníme enzymatické reakci, která by proběhla v zelenině při sušení a způsobila by ztrátu chuti. Některé druhy ovoce, například fíky, švestky, borůvky nebo hroznové víno, mají ochranný voskový povlak. Abychom u nich urychlili sušení, ponoříme je na 1-2 minuty do horké vody a následně je opláchneme vodou studenou. Některé plody, například švestky, raději rozpůlíme a na síto položíme slupkou dolů. Drobné ovoce, jako jsou červený a černý rybíz, maliny, ostružiny nebo angrešt, a přezrálé ovoce, sušíme rozmixované na ovocné placky.

Test

Dobře usušené ovoce je vláčné, ohebné a pružné bez vlhkých míst a obsahuje méně než 5 % vody. Kousek ovoce necháme vychladnout, rozpůlíme ho a zmáčkneme. Na řezu se nesmí objevit voda.

Užití

Většinu ovoce jíme v suchém stavu, ale můžeme je používat i pro přípravu řady jídel, jak ostatně dokazují recepty ve větší části této kapitoly. Před vařením ovoce namočíme do vody a necháme je nabobtnat.

Uskladnění

Usušené ovoce dobře uskladníme, nejlépe ve sklenicích se vzduchotěsným uzávěrem nebo v plátěných sáčcích. Sklenice i sáčky uložíme do tmavé, suché místnosti, kde je teplota do 15 °C. Uložené ovoce pravidelně kontrolujeme – největšími nepřáteli jsou plísňe a mouční moli.

Zpracování ovoce

Doba sušení závisí na síle plátků, na obsahu vody a na vlhkosti a teplotě okolního prostředí. Sušíme při teplotě 50-55 °C.

Zpracování zeleniny

Zeleninu sušíme pouze v jedné vrstvě a při 50 °C, protože při vyšší teplotě by mohla ztvrdnout.

bionaire.cz

Jak vybrat sušičku potravin?

Výběr sušičky potravin sice není nikterak složitý, ale je fakt, že na určité věci je potřeba si dát pozor. Jednak je potřeba si pořádně rozmyslet počet pater. Běžně se prodávají sušičky s 5 nebo 9 patry. Přičemž více, nutně neznamená lépe. Totiž sušičky bohužel nemají žádnou tepelnou izolaci, takže v posledním patře je výrazně nižší teplota, než v patře prvním. A to tak moc, že budete v průběhu sušení muset jednotlivá patra promíchávat, jinak ani po 24 hodinách nebudete mít vše dosušeno. Takže, pozor na to, že s 5 patry sice usušíte méně, ale za to však rychleji.

Jako další důležitý prvek je potřeba uvést regulaci teploty. Ne každá sušička ji má. Přitom se jedná o důležitý prvek, který vám výrazně rozšíří spektrum jídla pro sušení a značně

ovlivní i množství vitaminů v usušeném ovoci.

Možná se vám to bude zdát jako zbytečnost, ale důležitá je také průhlednost sušičky. Protože sušičky nejsou zatím smart (chytré), musíte sušení čas od času kontrolovat, což nejlépe jde, když je vidět dovnitř. Nedoporučujeme tak kupovat neprůhledné sušičky. Otevírání víka znamená únik tepla, a pak také zbytečný úkon navíc.

Sledujte také elektrický příkon. Čím vyšší, tím vyšší teploty při sušení dosáhnete, což znamená ve výsledku rychlejší sušení. Na druhou stranu, pokud nikam nespícháte, není tento parametr zas tak moc důležitý.

U sušiček se také často mluví o vydávaném hluku, který podle našeho názoru není zas tak rozhodující, protože budete sušit jen čas od času, takže vás hluk zas tak moc trápit nemusí.

Přesnídávka

Suroviny: sáček sušeného ovoce (např. nesílené meruňky), jablečný mošt nebo voda.

Postup přípravy receptu:

1. Sušené ovoce zalijeme v kastrůlku vodou. Lepší varianta, kterou jsem vyzkoušela, je použít Lažanský jablečný mošt, ovoce tím dostane úplně jinou chuť.

2. Povaříme ovoce do změknutí, a potom rozmixujeme.

3. Přesnídávka je hotová. Zkoušela jsem prozatím jenom z meruňek a bylo to výborné. S tím moštem dost sladké, ale děti budou spokojené. Ve vodě to není tak sladké, do mixování jsem přidala ještě trochu smetany. Jednoduchá a rychlá svačina.

Několik dalších informací k minulosti Malé Moravy

Na základě mnoha dotazů od čtenářů Devítky podávám doplnění informace o minulosti obce.

Volské potahy

Tak především mnoho dotazů se týkalo volských potahů v jednotlivých částech obce Malá Morava. Toto bych chtěl všem lépe vysvětlit. Volské potahy pro těžké práce na stavbách (silnice, mosty, kamenolom atd.), v zemědělské výrobě, případně pro práce v místních lesích, byly hojně využívány. Je ale otázka - kde vlastně tyto potahy byly, kdo choval voly do potahu, kdo s nimi pracoval, kdo platil jejich práci? Otázek je hodně a byl jsem překvapen, že toto téma opravdu mnoho zdejších občanů zajímá.

Tak především v našem státě byly volské potahy vlastně všude, doslova v každé obci. A to po celá staletí. Bylo to normální, i když se to dnešnímu člověku nezdá. Nebyly traktory a jiná výkoná technika jako dnes a většinou nechtěl žádný hospodář svůj koňský potah strhat. Voli byli jasně pomalejší, ale měli daleko větší sílu v tahu.

Jako zvířata se chovali na každém velkostatku. V našich vesnicích v okolí Malé Moravy ale žádný velkostatek nebyl, zato těžká práce zde byla také. Takže knížecí a později lesní vrchnost si každoročně nasmlouvala volské potahy na práci. Byl to tak jeden potah na jednu vesnici. Malé obce nepočítám, ale třeba na Malé Moravě, ve Vojtíškově, ve Vysokém Potoku a na Křivé Vodě byl volský potah samozřejmostí. Obvykle voly chovali největší sedláci a vždy k jednomu takovému potahu byl určen na celodenní práci a péči o něj jeden pacholek (kočí). Mnoho místních sedláků používalo do potahu také krávy, to byly však potahy menší než koňské, ale u malého hospodářství stačily také. Stahovat dřevo v lese s nimi nešlo. To mohli jen koně (koňské potahy) a velké těžké náklady zase jen volské potahy. Práce s voly byla ale nejlépe placená a i jejich pronájem na práci v lese byl nejlépe zaplacen.

Zemědělské přebytky

Vyskytlo se i několik dotazů k výkupu zemědělských přebytků, případně zemědělských výrobků v minulých dobách v našich obcích.

Všichni vlastníci nemovitostí, tedy i zemědělské půdy, byli povinni platit daně. Tak jako dnes. Finanční správa to hlídala vždycky, snad již od středověku. Finanční obcházeli obce pořád, na vše dohlíželi, aby bylo vše řádně zapláceno každý rok. A když někdo nezaplatil, co měl, tak se dostal do dluhů a jeho hospodářství šlo do dražby – tehdy se říkalo „na buben“. Bylo to všechno skoro stejné jako dnes. Jen ta dražba byla „vybubnována“ místním obecním sluhou na veřejném místě k tomu určeném. Také bylo mezi lidmi mnoho neřestí jako dnes. Uvedu třeba hazardní hru v karty, nebo v kostky. Alkoholismus přes míru a na dluh. Také nákupy na dluh, případně sázení do různých loterií a podobně. O případné zlodějně ani raději nepíšu, i když v tehdejších dobách se lidé navzájem více hlídali než dnes.

Placení daní se provádělo průběžně, ale jednou za rok, obvykle na podzim, po skončení venkovních pracích na polích, se provádělo tzv. finanční vyrovnání. Za provedení tohoto vyrovnání nesl odpovědnost v obci starosta.

Jako dozor nad správností pak člen finanční stráže. Případné řešení nedoplatek řešil úředník na panské správě na zámku v Braně (dříve Kolštejn), případně v Rudě nad Moravou. Nakonec tato pravomoc přešla na soud, který byl pro Malou Moravu a okolí ve Starém Městě. Tam se věc předala soudnímu vykonavateli nad správou dluhu a ten rozhodl o tzv. soudní exekuci (zabavení) majetku do dlužné částky. Když ani toto nestačilo na uhrazení dluhu, tak byla nad dlužníkem uvalena trestní vazba atd. Nejhorší bylo, že tyto exekuce mohly být vyvolány kdykoliv po celý rok a tedy i v době, kdy lidé opravdu neměli čím platit. Často se pak navíc jejich majetek prodával za zlomek skutečné ceny. Tyto exekuce a dražby obvykle vyžadovali věřitelé. Ale to je již na jiné psaní.

Shodou náhod jsem měl možnost se setkat s takovým exekutorem – soudním úředníkem, který tato jednání – exekuce, na Malé Moravě vedl. Smutné bylo, jak soused udával souseda a podobně. Třeba jak mu chodili radit při těchto exekucích, kdy dělal, že nic nevidí a chtěl udělat zápis, že dotyční nic nemají, tak hned chtivě udávali, že tam a tam na kraji lesa mají schovánu krávu, kozu, nebo prase atd. Snažil se prý hlavně vše v placení nějak odložit na pozdější dobu pro nemajetnost, ale takovito „dobří“ sousedé a udavači obvykle vše dobře zhatili.

Nyní k samotnému placení daní.

Platit se mohlo přímo penězi, nebo odpisem. Využíval se tímto vlastně bezhotovostní převod peněz. V průběhu roku lidé odevzdávali v místním „konzumu“ vše, co navíc vyprodukovali doma v hospodářství, co nepotřebovali pro svoji obživu. Třeba to byla slepičí vejčka, domácí máslo a tvaroh a podobně. Také vyráběli podomácku různé potřebné věci do domácnosti a co nevzal kupec, co objížděl jednotlivé obce, tak šlo opět do konzumu, nebo nakonec na trh do Hanušovic, nebo do Králík. V konzumu byli ihned vyplaceni penězi, nebo se jim to odečetlo (přičetlo) k placení daně. Obvykle si

lidé zase vzali v konzumu bez placení potřebu do domácnosti, a to se zase z účtu zde vedeného odečetlo. Takže to podzimní vyrovnání bylo nutné, aby se do nového roku šlo, jak se říká, s čistým štítem.

Tento systém placení daní fungoval ještě v padesátých letech, prakticky do kolektivizace zemědělství. Pak placení daní na venkově bylo převedeno na jednotlivé podniky (statky, JZD, nebo lesní závody). Možná ještě na Malé Moravě žijí pamětníci z té doby a vzpomenou si na tento způsob bezhotovostního placení. Později se také prodávaly zemědělské přebytky, ale to již bylo vše formou peněz a nebylo to již zahrnováno do daní.

Výkup lnu a mléka

Zastavil bych se ještě u výkupu lnu a mléka.

Len byl hlavní plodina k prodeji na každém zemědělském hospodářství. Vykupovaly jej textilky v kraji. Platily za něj dobře, takže každý rádný zemědělec nemusel mít obavy, že by zkrachoval. Na lnu totiž vždy vydělal. Len se vozil do Hanušovic, do Potůčnicku, do Králík, do Bílé Vody atd.

Mléko se vykupovalo také každý den. K tomu měl každý hospodář u domu na potoku takový dřevěný přístřešek, kde konve s mlékem ukládal. Obvykle byl tento přístřešek hned u cesty, ale hlavně poblíž potoka, nebo řeky a od něj měl každý vybudovanou kamennou stružku (kanálek) na proudící vodu, která pak tyto konve chladila. Konve nebyly do vody ponořeny docela, jen jejich dno, a to stačilo na dokonalé vychlazení mléka po celý rok. Takové přístřešky na konve jsem viděl na Malé Moravě skoro všude a bylo jedno, jestli to bylo ve Skleném, ve Vysokém Potoku, ve Vysoké, ve Zlatém Potoku, nebo ve Vlaském. Mlékaři pak mléko sváželi ke zpracování do mlékárny ve Vysokém Potoku.

Obchodníci také prováděli výkup kůže a podobně, ale to si jítě pamatuje mnohý z nás.

Ludvík Vrána

Volských a nebo kravských potahů se dříve v zemědělství, a to i v našich horských krajích, velmi hojně využívalo. Zvláště volské potahy byly velmi silné v tahu.

Rozběhla se podzimní část okresního přeboru

V plném proudu je podzimní část dalšího ročníku 2K CONSULTING - III. třídy mužů, v níž si zatím fotbalisté Sokola Malá Morava vedou velmi dobře, protože v tabulce zatím drží hezké osmé místo.

Pojďme si připomenout jejich výsledky v úvodních kolech.

Malá Morava - Písařov 0:0 (0:0)

Sobota 6. 8. 2016 od 17:00 hod., 60 diváků. Rozhodčí: Slončík Ladislav.)

Jedlí - Malá Morava 5:0 (3:0)

Neděle 14. 8. 2016 od 17:00 hod., 75 diváků. Branky: 11. Odstrčil Jan (pen.), 25. Skoumal Luděk, 35. Odstrčil Jan, 63. Polách Zdeněk, 80. Skoumal Luděk. ČK: Diblík. Rozhodčí: Langhammer Luděk.

Leština „B“ - Malá Morava 2:2 (1:1).

Neděle 21. 8. 2016 od 16:30 hod., 50 diváků. Branky: 9. Dronski Pavel, 65. Žák Petr - 18. Mišálko Antonín, 85. Tóth Michal. Rozhodčí: Štěpán Matěj.

Malá Morava - Rovensko 2:1 (0:0)

Sobota 27. 8. 2016 od 16:30 hod., 50 diváků. Branky: 68. Hulín Josef, 72. Krejčí Martin - 88. Jankovský Aleš. Rozhodčí: Česka Jiří.

Úsov - Malá Morava 8:2 (2:1)

Neděle 4. 9. 2016 od 16:00 hod., 63 diváků. Branky: 10. Iša David, 23. Ptáček Jan, 47. Vachutka Jiří, 48. Kutálek Antonín, 51. Rečka Marek (pen.), 62. Iša David, 84. Ptáček Jan, 87. Vaniak Martin - 20. Mišálko Antonín, 76. Tóth Michal. Rozhodčí: Zbožínek Lukáš.

Malá Morava - Ruda „B“ 4:0 (1:0)

Sobota 10. 9. 2016 od 16:00 hod., 36 diváků. Branky: 39. Jaroš Čestmír, 58. Krejčí Martin, 70. Jaroš Čestmír, 75. Ščambura Maximilián. Rozhodčí: Rulíšek Vladislav.

Loštice „B“ - Malá Morava 3:3 (2:3)

Neděle 18. 9. 2016 od 15:30 hod., 55 diváků. Branky: 33. Novák Aleš, 45. Komínek Jan, 76. Hopják Petr - 24. Ščambura Maximilián, 31. Krejčí Martin, 44. Hulín Josef. ČK: Šimek. Rozhodčí: Štěpán Matěj.

Průběžná tabulka po 7. kole:

1. Jestřebí	7	6	1	0	23:8	19
2. Písařov	7	6	1	0	20:8	19
3. Jedlí	7	6	0	1	24:7	18
4. Libina B	7	5	0	2	26:13	15
5. Úsov	7	4	0	3	32:20	12
6. Loštice B	7	3	1	3	20:16	10
7. Leština B	7	3	1	3	17:14	10
8. Malá Morava	7	2	3	2	13:19	9
9. Krchleby	7	2	1	4	10:23	7
10. Rovensko	7	2	0	5	15:24	6
11. Podolí	7	2	0	5	15:24	6
12. Ruda B	6	1	0	5	8:21	3
13. Palonín	6	1	0	5	5:28	3
14. Postřelmov B	7	0	2	5	9:20	2

Fotbalové léto

Hlavní cenou v bohaté tombolce byl televizor. Foto Kamila Tóthová

Letní přestávka mezi jednotlivými ročníky fotbalových soutěží bývá báječnou příležitostí pro různé jednodenní turnaje, které mají za cíl nejen pilování formy, ale především pobavit diváky. Nejinak tomu je i u nás, na hřišti Sokola Malá Morava v Podlesí.

27. června se tu odehrál již XXIII. ročník turnaje O pohár starosty obce Malá Morava. Vítězství si z něho odvezl tým Jindřichova, další v pořadí byly týmy Rudy nad Moravou, Malé Moravy a Šumperka.

30. července se pak odehrál XI. ročník mezinárodního turnaje v minikopané s názvem Holba cup. Zúčastnilo se ho 12 mužstev a vítězství dosáhli opět fotbalisté Jindřichova. V dalším pořadí se umístili fotbalisté ze Starého Města, Králík a slovenské Sereď.

Pozvánka na fotbal

Fotbalová soutěž 2K CONSULTING - III. třída okresního přeboru mužů je již v plném proudu a fotbalisté Sokola Malá Morava si zdaleka nevedou nejhůře. Přinášíme Vám vedle jejich dosavadních výsledků i pozvánku na zbývající utkání podzimní části. Jen připomeneme, že pokud je tým malomoravských fotbalistů uveden jako první, pak hraje zápas na svém hřišti v Podlesí. Jste srdečně zváni.

Sobota 24. 9.	v 15.30 hod.	Malá Morava - Postřelmov B
Neděle 2. 10.	v 15.00 hod.	Libina B - Malá Morava
Sobota 8. 10.	v 15.00 hod.	Malá Morava - Palonín
Neděle 16. 10.	v 15.00 hod.	Jestřebí - Malá Morava
Sobota 22. 10.	ve 14.30 hod.	Malá Morava - Podolí
Neděle 30. 10.	ve 14.30 hod.	Krchleby - Malá Morava
Neděle 6. 11.	ve 14.00 hod.	Písařov - Malá Morava
Sobota 12. 11.	ve 14.00 hod.	Malá Morava - Jedlí

Vítězy letních fotbalových turnajů se stali fotbalisté z Jindřichova.

Foto Kamila Tóthová